№ 170 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראָשען Lodzer Tageblat

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אַדמיניסטראַציע 10047.

מיטוואָך, כ"ז תמוז פ' מטות-מסעי תר"צ | 23 lipca 1930 r. | 23-טער יאָהרגאַנג

שאַרפע דיסקוסיע וועגן דער מינדערהייטען פראַגע

אויפ'ן קאָנגרעס פון דער אינטערפּאַרלאַמענטאַרישער אוניע אין לאָנדאָן

סטראַנסקי ערקלעהרט, אַז די מינדערהייטען אין פּוילען געניסען פון אַ געהעריגען שוץ

מאַקדאָנאַלד'ס שלוס רעדע אויף דער שלוס זיצונג פון קאָנגרעס

לאָנדאָן, 22. (מו.) דער 26 קאָנגרעס פון דער אונטער-פּאַרלאַמענטאַרישער אוניע אין לאָנדאָן, איז היינט געשלאָסען געוואָרען. די שלוס רעדע האָט געהאַלטען דער ענגלישער פּרעמיער מאַקדאָנאַלד. ער האָט צווישען אַנדער געזאָגט, אַז דער מעכאַניזם פאַר אינ-טערנאַציאָנאַלער צוזאַמענאַרבייט וועט ערשט דאַמאָלסט קענען אונגעשטערט אַר-בייטען, ווען די פּאַרלאַמענטען גופא העלען האָבען די מעגליכקייט זיך צוזאַ-מענצוטרעפען. די וויסענשאַפט האָט דורך אַלע שרעקליכע ערפינדונגען פאַר-קלענערט די קריגס מעגליכקייטען. אָבער אַ פרידליכע וועלט וועט נישט האָבען קיין גרויסן ווערט, ווי באַלד דאָס מענש-ליכע לעבען וועט נישט אַוועקגעשטעלט ווערען אויף העכערען מאָראַלישען און גייסטיגען יסוד.

דער נאָהענטסטער קאָנגרעס פון דער אונטערפּאַרלאַמענטאַרישער אוניע וועט פאָרקומען אין יאָהר 1931 אין בוקאַ-רעסט.

אויף דער פאַרלעצטער זיצונג פון קאָנגרעס פון דער אונטערפּאַרלאַמענ-טאַרישער אוניע איז בעטראַכט געוואָ-רען די מינדערהייטען פראַגע.

דער פּוילישער דעלעגאַט סטראַנסקי האָט גענומען דאָס וואָרט און געזאָגט, אַז די פּאָלאַקען און דייטשלאַנד געניסען נישט פון קיין שום שוץ, בעת די דיי-טשען אין פּוילען האָבען אַזעלכע שולען און געניסען פון אַלע רעכט. אין פּוילען האָט סטראַנסקי ווייטער געזאָגט איז דער מינדערהייטען שוץ און די לעצטע 8 יאָהר זעהר שטאַרק אויסגעבויט גע-וואָרען און פּוילען האָט איצט נישט בדעה צו נעמען אויף זיך קיין נייע פאַר-פליכטונגען.

סטראַנסקי'ן האָבען געענטפערט די דייטשע דעלעגאַטען: דער פערטרעטער פון דער דייטשער מינדערהייט אין פּוי-לען קוורט גרעבע האָט געזאָגט, אַז די דייטשען אין פּוילען וואָלטען זיך גע-האַלטען גליקליך ווען זיי זאָלען געניסען כאָטש אַ העלפט פון'ם שוץ, וועלכען עס געניסען די פּאָלאַקען אין דייטש-לאַנד.

אַרום דער פראַגע האָט זיך ענט-וויקעלט אַ לענגערע דיסקוסיע

אין פּאַריז איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג

פון פּראָפ. ווייצמאַן, פעליקס וואַרבורג, אינזש. רוטענבערג און קאָל. קיש

פּאַריז, 22 יולי (יט"א טעלעגר.) אהער זענען אָנגעקומען פּראָפ. ווייצמאַן, קאָלאָנעל קיש, אינזש. רוטענבערג און פעליקס וואַרבורג, וועלכע האָבען אָנגעהאַלטען אַ בעראַטונג אין צוזאַמענהאַנג מיט רו-טענבערג'ס צוריקפאָהרען קיין ארץ-ישראל.

דער פאַקט, וואָס די בעראַטונג איז פאָרגעקומען אין פּאַריז, ניט אין לאָנדאָן ווערט אין די ציוניסטישע קרייזען שטאַרק קאָמענטירט.

קאָנפערענץ פון אַלע יודישע קהלות אין רומעניען

וועגן די לעצטע עקסצעסען

בוקאַרעסט, 22 יולי (יט"א טעלעגר.) דער יודישער פּאַרלאַמענטאַרי-שער קלוב אין רומעניען האָט צונויפגערופען אויף מאָרגען (היינט) מיטאָג אַ קאָנפערענץ פון אַלע יודישע קהלות, כדי צו בעטראַכטען די געשאַפענע לאַגע.

אַלע רומענישע מיניסטאָרען וועלען דערשאָסען ווערען

ערקלערט דער אַטענטאַטער אויפ'ן רומענישן וויצע מיניסטער

ווין, 22 יולי (יט"א טעלעגר.) פון בוקאַרעשט טיילט מען מיט, אַז דער אָנפאַלער אויפ'ן וויצע-מיניסטער פון אינערן אַנגאַלעסקו, איז אַ מיטגליד פון גענעראַל-שטאַב פון רומענישע אַנטיסעמיטען.

דער אַטענטאַטער האָט בעת דער אויספאָרשונג ערקלעהרט, אַז אַלע רומענישע מיניסטאָרען וועט טרעפען דער אייגענער גורל, ווי דעם וויצע-מיניסטער, מחמת זיי פעראַטען די נאַציאָנאַלע אינטערעסען פון רומעניען.

אַלס די דירעקטע סיבה פון אָנפאַל האָט דער אַטענטאַטער אָנ-געגעבען דאָס, וואָס דער וויצע-מיניסטער האָט זיך אָפגעזאָגט צו בע-פרייען ביז'ן פּראָצעס די אַרעסטירטע אַנטיסעמיטען, וואָס האָבען אויסגעפיהרט אַ רייה אָנפאַלען אויף יודען.

אַ גרויסע שרפה אין אַ הילצערן וואוין-הויז

אויף זגערזשער גאַס 118

עטליכע יוד. פאַמיליעס געבליבען אהן אַ דאַך איבער'ן קאָפּ. — שרעקליכע פאַניק צווישען די לאָקאַטאָרען פון ברענענדען הויז און די שכנות'דיגע בנינים. — דער שאַדען בעטרעפט 20 טויזענד זלאָטיס

(§) אויף זגערזשער 118 האָט נעכטען אין אָוונד אויסגעבראָכען אַ גרויסע שרפה. אין הילצערנעם פאַרטער-בנין, וואָס געהער צו מאיר זילבערשטיין האַלט 60 מעטער לאַנג און האָט 20 וואוינונגען האָט 10.30 אין אָוונד אויסגעבראָכען אַ שרפה אין איינעם פון די דאַך-שטיבלעך.

באַלד איז דאָס גאַנצע הייזעל, וואָס איז בעוואוינט פון יודען און קריסטען, אַלץ באַלוטער אָרימעלייט, אַרומגעכאַפּט געוואָרען פון די פלאַמען און פון די ברענענדע וואוינונגען האָבען זיך אָנ-געהויבען טראָגען מורא'דיגע הילפס-רופען און פערצווייפעלטע קולות.

די פאַניק צווישען די אָרימע נשרפים איז געווען אַזוי גרויס, אַז אין פלוג האָט מען גאָרנישט געקלערט וועגען טעלעפאָנירען נאָך די פייערלעשער. דאָס האָבען ערשט געטון די אָנגעלאָ-פענע שכנים און באַלד זענען אויפ'ן אָרט אָנגעקומען די 1 און 2 פייערלע-שער-אָפטיילונגען, וואָס זענען אונטער דער ענערגישער אָנפיהרונג פון קאָמענ-דאַנט גרויהמאַן צוגעטרעטען צו דער רעטונגס-אַקציע.

צוליב'ן זעהר געדיכטען רויך, וואָס האָט געשפּאָרט פון ברענענדיגען היל-צערנעם בנין, איז די אַקציע פון די פייערלעשער געווען זעהר בעשווערט און די פייערלעשער זענען געווען גע-צוואונגען צו אַרבייטן אין גאַז-מאַסקעס.

די שרעקליכע פאַניק פון די אָרימע לאָקאַטאָרען, וואָס האָבען זיך בעמיהט אַרויסצוראַטעווען זייער ביסעל האָב און גוטס האָט אויך געשטערט די פייער-לעשער אין דער רעטונגס-אַקציע. פון מינוט צו מינוט האָט זיך אַנ'אַנדערע פרוי צי מאַן מיט אַ פעקעל בעטגע-וואַנד אויף די הענט, ווער מיט אַ קינד און ווער מיט מלבושים דורכגעריסען דורך די פייערלעשער און געפלאָנטערט זיך צווישען זיי.

עגדליך נאָך אַ אַנדערט האַלבען שעה-דיגער רעטונגס-אַקציע איז די שרפה געלונגען איינצולעשען. עס זענען פול-שטענדיג אָבגעברענט עטליכע וואוינונ-גען די איבריגע זענען כמעט אַלע בע-שעדיגט געוואָרען פון פייער, רויך און וואַסער.

דאָס הויז איז געווען אַ סעקורירט. דער שאָדען בעטרעפט 20 טויזענד זל. קיין קרבנות זענען צום גליק נישט געווען. די גענויע סבה פון דער שרפה איז ביזט איצט נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען. מען נעמט אָן, אַז דאָס פייער זאָל זיין אויסגעבראָכען פון אומ-פאָרזיכטיגקייט. 12 אַ זייגער זענען די פייערלעשער אַריימגעפאָהרען, אויפ'ן אָרט זענען נאָר איבערגעבליבען די דאַכלאָז געוואָרענע משפחות, וואָס האָבען אין פערצווייפלונג זיך צוגעקוקט צו זייערע חרוב'ע היימען.

רומענישע פּראָגרעסיווע פּרעסע געגען די אַנטיסעמיטישע מעשים

כוליגאַנישע פּראָכלאַמאַציעס איבער די בוקאַרעסטער גאַסען

ווין, 22 יולי (יט"א טעלעגר.) פון בוקאַרעשט ווערט מיטגעטיילט, אַז אין דער נאַכט פון זונטאָג אויף מאָנטאָג זענען אויסגעקלעבט געוואָרען איבער די בוקערעשטער גאַסען פּלאַקאַטען מיט אַנ'אויפרעגענדען אינהאַלט און פול מיט דראָהונגען געגען אַ רייה יודען-פריינדליכע פערזענליכקייטען, דערונטער געגען אַ רייה רומענישע זשורנאַליסטען, וועלכע האָבען אָנגענומען אַ יודען-פריינדליכע שטעלונג.

די רומענישע פּראָגרעסיווע פּרעסע פאָדערט פון דער רעגירונג אָנצונעה-מען ענערגישע שריט געגען די פערברעכערישע מעשים פון די אַנטיסעמיטען וועלכע גראָבען אונטער דעם צוטרוי און פּרעסטיזש פון רומעניען אין אויס-לאַנד.

שטאָטיש טעאַטער - צעגעלניאַנאַ 63. - יאָהר XV אָנפ. מ. מזאה

גאַסטראָלען פון דער ווילנער טרופּע

היינט מיטוואָך, דעם 23-טן יולי 8.45 אָוועגט
צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 50 גר. ביז 3.50

„קדוש השם"

מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 24-טען יולי 8.45 אָוועגט

„ביינאַכט אויפ'ן אַלטן מאַרק"

דער פאָר-פערקויף פון בעשטעלונגס-בילעטען צו בעקומען ביי דער קאַסע פון שטאָטישען טעאַטער פּיעטריקאָווער 74.

Dr. Różaner
נאַרוטאָוויטשאַ 9
צוריקגעקומען

Dr. Med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהייטען
דיאַטערמיע-בעהאַנדלונג און עלעקטראָ-טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 28 טעל. 201-93. נעמט אָן פון 8–11 פריה און 6—9 אָוונד. זונטאָג פון 9–2 מיטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פּרייזען

Dr. med. H. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9, טעל. 128-98
נעהמט אָן פון 8–10; 5–8 אָוונד
אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. Adam Bender
נאַרוטאָוויטשאַ 30 טעל. 114-75
ספּעצ. פאַר אינערליכע און האַרץ-קראַנקהייטען

Dr. med. ROMAN BORNSTEIN
chor. wewn. i nerw.
CIECHOCINEK Dw. „Ormuzd"

סטאַרשי כירורגישער פעלדשער
י. סענדער
פּאָמאָרסקאַ 14, טעל. 162-83.
פראָנט 2-טער שטאָק,
וועלכער האָט פּראַקטיצירט אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל 14 יאָהר, נעמט אָן אַלע אַרט קראַנקע צו יעדע צייט

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka) m. 10, tel. 170.37
נעמט אָן פון 11–2 און פון 4—7 אָן. – געוועזענער אַסיסטענט ביי מיסטער עמאַלען (הינער-אויגען אַנ-שטאַלט אין לאָנדאָן). – ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען הינער-אויגען און האָרנהויט, ווי אַריינגעוואַקסענע נעגעל אָהנע שמערצען.

ווינער אָרטאָפּעדישע פּראַצאָווניע
– אונטער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט – מאַכט לויט גיפּס-מאָדעלען ווקלאַדקעס געגען פלאַט פיס קינסטליכע פיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַ-טען א. ז. וו. גדאַנסקאַ 28, וו. 1, פון 5–7 אָוונד

Dr. med. H. Lajchter
צאָהן-כירורג
קיפּער, דזשאַנסלעס גומען, ציינג-קראַנקהייטען א.ד.ג.
זשעלאָנאַ 9 טעל. 149-66 1 שטאָק פראָנט.
נעמט אָן פון 2.30 נ"מ. ביז 9.30 אָוו.

Dr. Niewiażski
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8–11 פריה און פון 5–9 אָוועגד.
ספּעציאַליסט
פאַר סיפיליס, טריפּער און מענער-שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
פאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.

Dr. A. Mazur
וּסכאָדניאַ 65, — טעל. 166-01
נעמט אָן פון 10—2.31,30 און 4—6 אָוועגדס

„לעוויאטאן“ פאדערט צו פערבאטען שטרייקען

עגיפטען אין פלאמען פון רעוואלוציע

די תפיסות פון קאירא זענען געפראפט מיט ארעסטירטע וואפדיסטען

מעמאריאל פון „לעוויאטאן“ צו דער רעגירונג

וו א ר ש א, 22 (טעל.)

דער „לעוויאטאן“ האט זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל צו דער רעגירונג, און וועלכען עס ווערט פארגעלעגט ארויסצוגעבען א געזעץ וועגען פערבאטען שטרייקען.

דער פארשלאג ווערט מאטיווירט דערמיט, וואס שטרייקען שעדיגען די מלוכה, פערקלענערען די מעגליכקייטען פון צאהלען שטייערן און שוואכען אפ די קויף קראפט פון די קאנסומענטען. אומעטום זאגט זיך אין מעמאריאל וואו שטרייקען זענען דערלויבט דערפירען זיי דאס לאנד צו א רואין. דער בעסטער בעווייז איז דייטשלאנד. פאר ארגאניזירען שטרייקען לעגט פאר דער „לעוויאטאן“ זאלען פעראנטווארטליך געמאכט ווערען די פערוואלטונגען פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען. עס זאל ארויפגעלעגט ווערען אויף די שולדיגע א גרויסע געלד שטראף און ווען נויטיג זאלען זיי אויך בעשטראפט ווערען מיט תפיסה.

דער פראיעקט איז אויסגעארבייט לויט'ן מוסטער פון די איטאליענישע געזעצען וועגען שטרייקען.

רומענישע רעגירונג איז ערשט איצט דערגאנגען

וועגן דער עקזיסטענץ פון אנ'אנטיסעמיטישער ארגאניזאציע

ווי ע ן, 22 יולי (יט"א טעלעגר.) פון בוקארעשט טיילט מען מיט, אז די רומענישע רעגירונג פארשט איצט גענוי אויס דעם בעשטאנד פון דער אנטיסעמיטישער ארגאניזאציע, וועגן וועמענס עקזיסטענץ די רעגירונג איז ערשט איצט געוואויר געווארען.

פרעזידענט הובער אונטערגעשריבן דעם לאנדאנער ים-אפמאך

נ י ו - י א ר ק, 22. (מו.)

ווי מען מעלדעט פון וואשינגטאן, האט פרעזידענט הובער אונטערגעשריבען דעם לאנדאנער ים-אפמאך, תיכף אכדעם ווי ער איז ראטיפיצירט געווארען דורכ'ן סענאט.

פאר'ן אונטערשרייבען דעם אפמאך האט פרעזידענט הובער פערעפענטליכט א ערקלערונג, אין וועלכער ער זאגט, אז ער שרייבט צו דעם אפמאך א גרויסע בעדייטונג פאר דער זיכערונג פון וועלט-שלום. די אונטערשריפט פון אמעריקא בעווייזט, אז זי האט נישט קיין שום אימפעריאליסטישע כוונות און טראכט נישט וועגן אונטערדריקען אנדערע פעלקער.

ענגלישע קריגס-געליטענע

פערשפילט דעם פראצעס

ל א נ ד א ן, 22. (מו.)

אין פראצעס געגען דער ארגאניזאציע פון צוויילע קריגס-בעשעדיגטע געגען דער מלוכה, האט דאס געריכט זיך געשטעלט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז די ארגאניזאציעם האט נישט קיין רעכטליכע גרונדלאגע אויף צו פאדערן ענטשעדיגונגען און די אנקלאגע אפגעווארפען.

—0—

שטרייק אין פראנקרייך

פ א ר י ז, 22. (מו.)

ווי מען מעלדעט פון ליל האבן דארט פערשטרייקט אין 54 פאבריקען 1500 ארבייטער אלס פראטעסט געגען געזעץ פון דער סאציאל פערזיכערונג צוליב מורא פאר אונרוהען איז אין שטאט קאנצענטרירט געווארען פיל פאליציי.

געשטארבען א יוד. מיטגליד פון העכסטען געריכט אין ניו-יארק

נ י ו - י א ר ק, (ימא) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 68 יאהר ד"ר נתן ביזשער, מיטגליד פון העכסטען געריכט אין ניו-יארק. ד"ר ביזשער איז געבוירען געווארען אין ניו-יארק און איז געווען מיטגליד פון העכסטען געריכט זייט 1910. דער פערשטארבענער האט גענומען אנ'אקטיווען אנטייל אין פיל פילאנטראפישע אינסטיטוציעס. ער איז געווען פרעזידענט פון דער ניו-יארקער פילאנטראפישער קאנפערענץ, א בעפולמעכטיגטער פון באראן הירש'ס פונדאציע און מיטגליד פון דער קאנגרעגאציע „בני ישורון“.

יודען פון רוסלאנד און סאלאניקי אנגעקומען קיין ארץ-ישראל

ירושלים (יט"א) קיין ארץ-ישראל זענען אנגעקומען אויפ'ן שיף „טשיטשערין“ 20 יודישע פישערס פון סאלאניקי און עלף ציוניסטען, וואס זענען פערשיקט געווארען פון רוסלאנד.

שטיצע פאר ארבייטסלאזע אין משך פון 3 יאהר צייט

וו א ר ש א, 22 (טעל.)

דער מלוכה'שער ארבייטסלאזען פאנד האט פערעפענטליכט סטאטיסטישע ציפערן וועגען דער פערטיילונג פון הילף פאר ארבייטסלאזע. לויט דעם ראווענען בערוכט פון 1925 ביז 1930 אויסגעצאהלט געווארען שטיצע די ארבייטסלאזע אין א סומע פון זלאטים 139,562,489.

וויטערע אונרוהען אין עגיפטען

ל א נ ד א ן, 22. (מו.)

ווי מען מעלדעט פון קאירא האט דער עגיפטישער פרעמיער סידקי פאשא זיך געווענדעט צום קעניג מיט דער בקשה נישט נאכצוקומען די פאדערונג פון דער וואפד-פארטיי וועגען צונויפרופען א אויסערגעוועהנליכע פארלאמענט-סעסיע.

די וואפד-פארטיי האט אבער אנגעוויזען, אז דאס נישט צונויפרופען די אויסערגעוועהנליכע סעסיע וועט פיהרען צו א שווערען מלוכה-קריזיס. אויך אין לאנדאן האט מען מורא, אז די לאגע וועט מוזען פערשארפען ווי באלד דער קעניג וועט אפווארפען די בקשה פון דער וואפד-פארטיי.

גלייכצייטיג האט די לאנדאנער רעגירונג געגעבען צו פערשטעהן, אז זי וועט זיך נישט אפהאלטען צו שיקען אייניגע קריגס-שיפען קיין עגיפטען, כדי צו פערזיכערן דאס לעבען פון די אויסלענדער.

הענדערסאן האט ערקלערט אין פארלאמענט, אז די רוהע אין עגיפטען איז שוין צוריקגעשטעלט געווארען. די עגיפטישע רעגירונג האט געמאלדען, אז עס זענען נישט נויטיג קיין בעזונדערע מאס מיטלען צו בעשיצען די אויסלענדער.

אין קאירא און אין אנדערע שטעט זענען די געשעפטען שוין היינט געווען אפען דאך זענען אלע וויכטיגע פונקטען וויטער בעזעצט פון מיליטער.

אין פארט סאאיד איז היינט אין אוועגנר ווידעראמאל געקומען צו גייע צוזאמענשטויסען. צווישען דער פאליציי און די וואפדיסטען, בעת וועלכע א גרעסערע צאהל פערזאנען זענען פערוואונדעט געווארען. בעת'ן אנגריף פון המון אויף דער פאליציי און די פייערלעשער, האט די פאליציי צו געשאסען אין המון. 1 פערזאן דער'הרג'עט געווארען און צוויי פערוואונדעט געווארען.

ל א נ ד א ן, 22. (מו.)

די צאהל ארעסטירטע בעת די לעצטיגע צוזאמענשטויסען אין קאירא און פארט סאאיד בעטרעפט 1021.

לויט'ן בעריכט פון דער עגיפטישער רעגירונג זענען אין קאירא געווען פון די בלוטיגע קאמפען 6 טויטע און 68 פערוואונדעטע, און פארט סאאיד 2 טויטע און 78 פערוואונדעטע, דערונטער 47 פאליציאנטען, אין סויץ 42 פערוואונדעטע דערונטער 21 פאליציאנטען, די 6 טויטע פון מאנטאג האט מען קובר געווען גאנץ פריה, כדי צו פערמיידען פון וויטערע אונרוהען.

טשיטשערינ'ס נאכפאלגער

ל י ט ו י נ א וו

וועלכער איז נאמינירט געווארען אלס סאוויעטישער קאמיסאר פאר אויסערן-ענינים אויפ'ן ארט פון אפטרעטענדן טשיטשערין

צוגרייטונגען צו דער יובילעאום-קאמפאניע פון קרן-היסוד

ירושלים. (ימא) דאס דירעקטאריום פון קרן-היסוד אין ירושלים האט זיך געווענדעט צו אלע קרן-היסוד-קאמיטעטען אויף דער גאנצער וועלט מיט דער אויפפאדערונג צו ארגאניזירען א יובילעאום-קאמפאניע אין נאוועמבער ה.י. ווען עס ווערט פערענדיגט דער ערשטער 10-יעהריגער פעריאד פון דער עקזיסטענץ און פערצווייגטער טעטיגקייט פון דעם פאנד. עס ווערען פראיעקטירט גרויסע מאסען-מיטינגען, אויף וועלכע עס וועלען ארויסטרעטען אנגעזעהענע יודישע און נישט-יודישע פערזענליכקייטען. חוץ דעם דארפען פארקומען פרעסע-קאנפערענצען, פערזאמלונגען אין שוהלען. עס ווערען אויך צוגעגרייט פילמען, וואס וועלען אילוסטרירען דאס ארץ ישראל-ווערק און די טעטיגקייט פון קרן-היסוד, ווי אויך ספעציעלע אויסגאבען, געווידמעט דעם יובילעאום.

אין דעם יובילעאום-חודש וועט ענטוויקעלט ווערען אנ'אינטענסיווע זאמעלטעטיגקייט פאר'ן קרן-היסוד, פרי צו פערזיכערן, אז די הכנסות פאר'ן יאהר תרצ"א זאלען זיין בעזונדערס גרויס.

נייע געביידע פון פאסט-אמט אין תל-אביב

ירושלים, (יט"א) אין תל-אביב איז פארגעקומען די פייערליכקייט פון לייגען דעם גרונדשטיין אונטער'ן בנין פון נייעם רעגירונגס-פאסט-אמט, וואס ווערט איצט געבויט אין תל-אביב. ה' פאסטער, דער גענעראל-פאסט-מייסטער אין א"י האט אין זיין רעדע אנגעוויזען אז עס איז שוין אוועק די צייט, ווען תל-אביב איז געווען אזוי קליין, אז זיין פאסט-אמט האט זיך געקענט געפינען אין איין צימער. דער תל-אביב'ער בירגערמייסטער ה' מ. דיזענהאף האט אין זיין בעגריסונגס-רעדע ערקלערט, אז עס איז שוין נישט ווייט די צייט, ווען אלע בעציהונגען פון תל-אביב מיט אנדערע לענדער און שטעט וועלן פארקומען דורך לופט-שיפען. הרב עוזיאל האט איינגעדרוקט די האפנונג, אז די בעציהונגען אין דער צוקונפט וועלען זיין א סימן פון שלום און רוה, וואס וועט הערשען אין לאנד.

אויב יודען האבען געלד, קענען זיי מאכען א לעבען אין פערו

ערקלערט דער פערואנער אויסערן-מיניסטער

ב ע ר ל י ן 22. (יט"א טעלעגר.) דער אויסערן-מיניסטער פון פערו אלבעגטא סרלאגאן, וועלכער געפינט זיך אין בערלין האט אין א געשפרעך מיט א יודישען זשורנאליסט ערקלערט. אז אויב יודען האבען א סך געלד, איז פערו פאר זיי א גוט לאנד. מ'קאן דארט מאכען גוטע געשעפטען:

דערביי האט דער מיניסטער אפגעלייקענט, אז ער זאל האבען געגעבען וועמען עס איז אנ'אינטערוויאו מכוח די מעגליכקייטען פון א יודישער קאלאניזאציע אין פערו.

קישינעווער יודישע קהלה

פראטעסטירט געגען די אנטי-יודישע עקסצעסען

ק י ש י נ ע וו, (יט"א) די יודישע קהלה אין קישינעוו האט ארויסגעשיקט א פראטעסט-דעפעשע צום רומענישען קעניג קאראל און דעם אינערן-מיניסטער וואידא-וואעוואד געגען די לעצטע אנטי-יודישע עקסצעסען אין בוקאווינא. דאס רומענישע אינערן-מיניסטעריום האט פערעפענטליכט אנ'ערקלערונג, אין וועלכער עס ווערט קאטעגאריש אבגעלייקענט די בעריכטען פון דער רומענישער פרעסע וועגען אויסברוך פון נייע אנטי-יודישע עקסצעסען אין בוקאווינא. דער קאמוניקאט בעצייכענט די דאזיגע ידיעות אלס פאנטאסטיש.

א קאמיסיע פאר ארבייטס-געזעץ-געבונג

ביי דער יודישער-אגענץ

ירושלים. (ימא) די עקזעקוטיווע פון דער „יודישער אגענץ“ האט אויף איהר לעצטער זיצונג נאמינירט א קאמיסיע פאר ארבייטס-געזעץ-געבונג און ענדערונג פון בעשעפטיגונג. אין דער קאמיסיע געהען אריין ד"ר ארטור רופין (פארזיצענדער), הרב מאיר בערלין, ת. סאלאמאן און יצחק בן-צבי. צו די זיצונגען פון דער קאמיסיע וועלען איינגעלאדען ווערען פארשטעהער פון אלע פעראינטערעסירטע ארגאניזאציעס.

„ביוראקראטישע טפשות אדער גרויזאמער חוזק“.

ירושלים, (יט"א) „דבר“ מיילט מיט: נישט קוקענדיג דערויף, וואס די יודישע ארבייטער-איינוואנדערונג קיין ארץ-ישראל איז אפגעשטעלט, שיקט אב בסדר דער ארבייטס-דעפארטאמענט ביי דער רעגירונג אלע, וואס ווענדען זיך נאך אנ'ערלויבניש צו ברענגען קרובים קיין ארץ-ישראל, צו דער „יודישער אגענץ“ נאך ארבייטער-סערטיפיקאטען.

די דאזיגע האנדלונג — שרייבט דער „דבר“ — איז איינס פון די ביידע: אדער ביוראקראטישע טפשות, אדער חוזק.

דיסקוסיע-אווענד פון יוד. פרידענס-בונד אין בערלין

בערלין, (יט"א) דער יודישער פרידענס-בונד אין בערלין, וועלכער האט אין משך פון דער לעצטער צייט איינגעארדענט פיל פאלקס-פערזאמלונגען, געווידמעט דעם אנטייל פון יודען אין פרידענס-ווערק, בעמיהט זיך איצט צו בעקענען מיהער די יודישע טוער מיט די פראבלעמען און מעטאדען פון דער פרידענס-ארבייט.

צו דעם צוועק האט דער פרידענס-בונד איינגעארדענט א רייה דיסקוסיע-אווענדען אין בערלין, אין וועלכע עס האבען אנטייל גענומען פיל אנגעזעהענע יודישע פערזענליכקייטען.

געפונען אן אנטיקע אורנע

ירושלים. (ימא) אין דארף קאלאניא ביי מוצא האט אנ'אראבער געפונען אנ'אורנע, וועלכע שטאמט, ווי מען איז זיך משער, פון די צייטען פון פאר'ן חורבן בית שני. די אורנע איז איבערגעפיהרט געווארען קיין מוצא. זי וועט איבערגעגעבען ווערען דעם דעפארטאמענט פאר אלטערטימליכקייטען אין ירושלים.

לעזט און אבאנירט

דאס

„לאדזשער טאגעבלאט“

קאנפערענץ וועגען ענדערען דאס צעכען-געזעץ

(—) היינט קומט פאר אין לאקאל פון בעקער-צעך א קאנפערענץ, אין וועלכער עס וועלען זיך בעטייליגען די פארשטעהער פון אלע לאדזשער יודישע צעכען. דער סדר-היום פון דער קאנפערענץ איז די פראגע מכח אויסארבייטען א פראיעקט וועגען ענדערען דאס עקזיסטירענדע צעכען-געזעץ, וואס איז נישט צוגעפאסט צום לעבען.

—:0:—

אוועקגעקומען א קינד

נעכטען איז ארויסגעגאנגען פון שטוב די 4 יעהריגע גאלדע פערנהיים פון א-לעיא 1. מאי 35 און זיך מעהר נישט אומגעקעהרט א היים. ווער וויים עפעס וועגען פערשוואונדענעם קינד, ווערט געבעטען צו מעלדען אויף דער אויבענדערמאנטער אדרעס.

אנטיסעמיטיזם אין בוענאס-איירעס

ב ו ע נ א ס - א י י ר ע ס. (ימא) אין יודישען קווארטאל אין בוענאס-איירעס האבען אומבעקאנטע פערזאנען פונאנדערגעקלעבט א גרויסע צאהל פלאקאטען, וואס פאדערן ארויסטרייבען יודען פון ארגענטינא און וואס בעשולדיגען די יודען אין שטיצען דעם פרויען-האנדעל אין לאנד. די יודען — ווערט געזאגט אין די פלאקאטען — בעליידיגען דעם כבוד פון די ארגענטינער פרויען, זיי רעספעקטירען נישט די ארגענטינער געזעצען, יודען דארפען נישט מער לערנען ווערען אין אונזערע שולען און אוניווערזיטעטען. די פלאקאטען זענען אונטערגעשריבען דורך אנ'ארגאניזאציע, וואס בעהאלט זיך אונטער'ן נאמען „די זיהן פון פאלק“. ווי מען איז זיך משער, איז דאס די זעלבע אנטיסעמיטישע סטודענטען-גרופע, וועלכע האט מיט א געוויסער צייט צוריק פונאנדערגעקלעבט פלאקאטען מיט דעם לאזונג: „הרג'עט יודען“.

דער אונאפהענגיגער סאציאליסטישער דעפוטאט בעוושינסקי (יוד) האט אויפגעפאדערט די פאליציי דורכצופיהרען אנ'אויספארשונג וועגען די אנטיסעמיטישע פלאקאטען און בעשטראפען די שולדיגע. די סאציאליסטישע צייטונג „לא וואנגארדיא“ פראטעסטירט שארף אין א לייט-ארטיקעל געגען די האנדלונגען פון די אנטיסעמיטען. אנדערע צייטונגען אין בוענאס-איירעס האבען פערשוויגען דעם גאנצען ענין.

די יודישע בעפעלקערונג אין בוענאס-איירעס נעמט זיך נישט איבער צום הארצען די דאזיגע אנטיסעמיטישע ארויסטריטען, האבענדיג פולען צוטרוי צום דעמאקראטישען גייסט פון לאנד און ארגענטינא.

אמעריקא האט איצט א שווער פראבלעם

מיט די מיליארדען, וואס די טוריסטען פיהרען ארויס פון לאנד

צוליב'ן עקאנאמישען קריזיס אויף דער גאנצער וועלט, האט זיך היי-יאהר געוואלדיג פערשטארקט אין אלע לענדער דאס נייגיג נאך אמעריקאנער טוריסטען.

אנ'ם ראזונגען גייען בעמיהונגען זיך נישט בלויז די בירגער פון די לענדער, נאר אויך די רעגירונגען, וועלכע ווענדען אן כל-ערליי מיטלען, צו מאכען פאר די טוריסטען די גרעסטע הנאות, אבי ארויספאמפען פון זיי דאס ביסעל דאלארען...

האבען אבער איצט די אייראפעאישע און אמעריקאנישע לענדער זיך אנגעשטויסען אין דעם פרט אויף א שטארקען קאנקורענט — טאקע אויף די פעראייניגטע שטאטען גופא. וועלכע האבען איצט געמאכט דערפון א גאנץ פראבלעם און דאס אינדעלס-מיניסטעריום איז ארויסגעטרעטען, דורכ'ן ראדיא, מיט א קול-קורא צו דער בעפעלקערונג און וויזט אן, אז די אמעריקאנער געבען אוים בעת זייער אורלויב אריבער 3 מיליארד דאלאר.

די „אורלויב-אינדוסטריע“ איז אזוי ארום די רייכסטע פון אלע אמעריקאנער אינדוסטריען. זי שטייט אריבער אזעלכע אינדוסטריען, ווי פילם, האליז, שטאל א.א.

דעריבער בעט די רעגירונג ביי דער בעפעלקערונג, מען זאל נעמען אין אכט דעם קריזיס און לאזען דאס געלד אין אמעריקא.

וואלטען זיך אפשר די אמעריקאנער דערצו צוגעהערט, ווארום זיי זענען במבע גרויסע פאטריאטען, איז אבער א צרה מיט'ן בוטערען טראפען — די רעגירונג ליינגט פאר די טוריסטען צו פערשאפען כל-ערליי פערגעניגענס און לאנד גופא און פאר א גאנץ קליינעם פרייז, אבער קען זאר. לאקט נישט אזוי דעם אמעריקאנער, ווי א קאפ בראנפען, וואס ביי אונם אין לאנד קאן ער עם אויפ'ן כשר'ן וועג נישט בעקומען.

און די אמעריקאנער רעגירונג שטעהט דעריבער איצט פאר א שווער פראבלעם: ווי ראטעוועט מען די דאלארען, וואס די טוריסטען פיהרען אוועק קיין אויסלאנד? כאפש נעהם און גיה געגען געזעץ...

מיטוואָך, ד. 23. יולי 1930

לאָדזער טאָגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר געפֿינט זיך פֿון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אַדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: רעדאַקציע 100-57, אַדמיניסטראַציע 100-47

מאָביליזאַציע... פון די עקזעקוטאָרען

אין די צייטונגען האָט זיך בעוויזען אַ ידיעה, אַז אַלע שטייער-עקזעקוטאָרען זענען צוריקגערופען געוואָרען פון'ם אורלויב. אויף די צווייטע העלפט פון לויפענדען חודש וויל דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָבען אין זיין רשות דעם גאַנצען שטאַב שטייער-עקזעקוטאָרען. דעם 15. יולי איז נעמליך דער צאָהלונגס-טערמין פון דער ערשטער ראַטע אומזאַץ-שטייער פאַר'ן ערשטען קוואַרטאַל פון לויפענדען יאָהר; און דעם 15. אויגוסט — די צווייטע ראַטע. עס איז דעריבער מעהר ווי זיכער, אַז די שטייער-עקזעקוטאָרען וועלען אין די דאָזיגע צוויי חדשים האָבען אַ זעהר רייכען שניט. די קאָנטאָס פון אומזאַץ-שטייער האָט מען אַלעמען בערעכענט לויט דעם אומזאַץ פון פאַריגען יאָהר. ביים פעסטשטעלען די קאָנטאָ פון שטייער האָבען זיך, ווייזט אויס, די שטייער-אַמטען נישט גערעכענט מיט אַזא פאַקט, ווי למשל, אַז דעם 1. אַפּריל הײַ-יאָהר איז דער רעזערוו פון די לאָקאָמאָטיוועס געווען פיל גרעסער, ווי פאַראַיאָהרען אין דער צייט. און די סיבה דערפון איז די פערקלענערונג פון דער משאות-בעוועגונג. מען האָט זיך נישט גערעכענט מיט דעם פאַקט, אַז פון 145 טויזענד משא-וואַגאָנען פון פּוילישען באַהן-מאַגאַזין זענען 49 טויזענד געשטאַנען אומגענוצט לײַ-דיג. און דערפון איז דאָך צו זעהען, אַז די סחורה-טראַנספּאָרטען האָבען זיך פערקלענערט אויף גאַנצע 25 פּראָצ.

און די דאָזיגע ציפערען געבען נאָך נישט דאָס גאַנצע בילד פון דער ווירטשאַפטליכער סיטואַציע. דער פּוילס'כטער אויסדרוק פון אונזער איצטיגער סיטואַציע איז די סטרוקטור פון אונזער אימפּאָרט. דער אימפּאָרט פון מאַשינען און אַפּאַראַטען אין די ערשטע 4 חדשים פון לויפענדען יאָהר איז געווען פּונקט מיט אַ העלפט ווייניגער ווי אין דער זעלבער צייט פון פאַריגען יאָהר. דער אימפּאָרט פון מעטאַל און מעטאַל-אויסאַרבייטונגען האָט זיך אויך פערקלענערט אויף אַ העלפט, ווי פאַראַיאָהרען. דאָס בעווייזט, אַז די אינוועסטיציעס האָבען זיך בעגרענעצט ביז אַ מינימום. מיט רעכט ווייזט אָן דער אינסטיטוט צו פאָרשען די קאָניונקטור, אַז דער פערקלענערטער אימפּאָרט פון מאַשינען און געצייג איז אַ רעזולטאַט פון אונזער שוואַכער צאָהלונגס-קראַפט און דער פועל יוצא דערפון איז — אַ בעגרענעצטער סחורה-קרעדיט.

אַ שטאַרק ליכט אויף אונזער ווירטשאַפטליכער סיטואַציע וואַרפט אויך דער פאַקט, וואָס די בעשעפטיגונג איז בעגרענעצט געוואָרען ביז אַ מינימום. עס איז בלויז גענוג צו דערמאָנען, אַז אין די פאַבריקען, וואָס בויען בריקען און אייזערנע קאָנסטרוקציעס, האָבען די ערשטע פיער חדשים פון יאָהר געגעבען קוים 27 פּראָצ. פון די בעשטעלונגען פון פאַראַיאָהרען, וואָס איז דאָך אויך נישט געווען קיין איבעריג גוט יאָהר אין ווירטשאַפטליכען זין.

אין מאַי האָבען די פּראָטעסטירטע וועקסלען אויסגעמאַכט 17 פּראָצ. פון אַלע וועקסלען אין דער צייט, וואָס אין אַפּריל האָבען די פּראָטעסטען בעטראָפען נאָר 15 און אַ האַלב פּראָצענט. דאָס בעווייזט, אַז דער ווירטשאַפטליכער קריזיס ווערט פון חודש צו חודש שאַרפער, נישט בלויז מיר נאָר אַפילו אין די רעגירונגס-קרייזען איז מען איצט מודה, אַז דער האַנדעל לעבט איבער אַ שרעקליכען קריזיס. מען איז אָפיציעל מודה, אַז עס איז זיך שווער פאָרצושטעלען, ווי אַזוי צו ראַטעווען דעם האַנדעל אָהן אַנ'ענדערונג פון שטייער-סיסטעם.

אָבער טראָץ דער אָפיציעלער פעסטשטעלונג ווערען איצט די שטייער-עקזעקוטאָרען מאָביליזירט, כדי זיי זאָלען אין די נאָהענטסטע וואָכען איינציהען דעם שטייער פון אומזאַץ, וואָס מיר האָבען גאָרנישט געהאַט. ביי נאָרמאַלע בעדינגונגען זענען די זומער חדשים אויך די שוואַכסטע חדשים פון יאָהר, [illegible] שוין היינט, אין מאָמענט פון שאַרפען קריזיס, ווען די פּראָטעסטען-כוואַליע וואַקסט, ווען די פּראָטעסטען וואַקסען זיך, אַ שטילשטאַנד אין די סחורה טראַנספּאָרטען און ווען די אַרבייטס וואַרשטאַטען פערשליסען זיך איינס נאָכ'ן צווייטען.

צי מעג מען, אַרויסגעהענדיג פון ווירטשאַפטליכע טעמים, מאָביליזירען די עקזעקוטאָרען, כדי צו דושען דעם סוחר'שום? ווי זעהט מען דען נישט, אַז די עקזעקוציעס וועלען קנאַפּ וואָס העלפען, וואָרום פון אַנ'אויסגעלעדיגטער קעשענע, וועט אַפילו דער עקזעקוטאָר אויך גאָרנישט קענען אַרויסמעלקען. דער רעזולטאַט דערפון וועט זיין אָדער מען וועט צונעמען בײַם סוחר די אָפּגעלייטע פּאָר גילדען און אפשר בלויז די פּאָר גראָשען, וואָס ער דאַרף האָבען אויף די ניטיגסטע הוצאות, אָדער מען וועט אויהם צונעמען דאָס לעצטע ביסעל סחורה פון די פּאָליצעס און מען וועט אויהם דערמיט צום איבריגען רואינירען, צוברעכען אויף אייביג, אָבער קיין שטייער וועט מען ביי אויהם אַליין נישט קענען אײַנמאָהנען. די פּאָר אָפּגעלעזטע גילדען אָדער דאָס ביסעל סחורה, וואָס מען וועט ביי אויהם צונעמען וועלען נאָר קוים דעקען די פּראָצענטער און די קאָסטען פון דער עקזעקוציע.

דעם פינאַנץ-מיניסטעריום ליגט דאָך אודאי נישט דערין, אַז די הכנסות פון די עקזעקוציע-קאָסטען זאָלען יעדעס יאָהר פערגרעסערט ווערען. מיר זענען אַ זעהר משוּקאַוע לאַנד. אין פאַריגען בודזשעט-יאָהר האָבען די הכנסות פון די עקזעקוציע קאָסטען בעטראָפען 229 פּראָצ. פון דעם, ווי עס איז געווען פערגעזעהן אין בודזשעט. די הכנסות פון די פּראָצענטער און פון די עקזעקוציע קאָסטען זענען נאָר געווען מיט 4 מיליאָן ווייניגער ווי די הכנסות פון'ם גרונט-שטייער, און מיט 6 מיליאָן מעהר ווי די הכנסה פון פערמעגען שטייער, און מיט קנאַפּע 4 מיליאָן מעהר, ווי די הכנסה פון זאַלץ-מאָנאָפּאָל. אין דער הינזיכט זענען מיר אַ רעקאָרד-לאַנד. מיר צווייפלען זעהר שטאַרק צי דער פינאַנץ-מיניסטעריום געהט טאַקע אַזוי שטאַרק אין לעבען צו פערגרעסערען די הכנסות פון דער דאָזיגער קוועלע. די סיטואַציע איז אַ זעהר טרויעריגע. דער אָרימאַן איז שטאַרקער פון אַ וועראַן — און אַפילו דער עקזעקוטאָר קאָן אויך דערביי נישט העלפען.

מיר פערשטעהען זעהר גוט די לאַגע פון פינאַנץ מיניסטער. מיר פערשטעהען די ווייכטיגקייט פון גלייכגעוויכט אין בודזשעט. דער דאָזיגער גלייכגעוויכט מוז אָבער דערפיהרען צום חורבן פון שטייער צאָהלער. היינט רעדוצירען אַלע זייערע הכנסות. מען פּאַסט זיך צו צו דער פּאַקטישער לאַגע. און מיר האָבען אַ רעכט צו פאָדערן פון פינאַנץ-מיניסטעריום, אַז ער זאָל זיך רעכענען מיט דער קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע פון די שטייער-צאָהלער. די פערגינסטען איז נישט שווער. די פּאָליטיק „אַלץ פאַר'ן מלוכה-אוצר" האָט צוגעבראַכט דעם ווירטשאַפטליכען מעכאַניזם. מיר האַלטען, אַז אין דער צייט פון אַ ווירטשאַפטליכער קאַטאַסטראָפע, מוז דאָס פינאַנץ מיניסטעריום פיהרען אַ ליבעראַלע פּאָליטיק בנוגע די פעראָרימטע שטייער צאָהלער, די קאָנטעס מוזען לכל הפּחות פערקלענערט ווערען אויף 30 פּראָצענט. דאָס איז לויט'ן פאַקטישען מצב פון האַנדעל. פון די נישט בעצאָהלטע קאָנטעס טאָר מען נישט פאָדערען מעהר פון 12 פּראָצ. די שטייער אַמטען מוזען בעקומען אינסטרוקציעס נישט צוצונעמען די סחורה פון די געשעפטען, וואָרום דער מלוכה-אוצר וועט דאָך מעהר, ווי די עקזעקוציע קאָסטען נישט אַריינברענגען און פאַר דעם אָרימען שטייער צאָהלער איז דאָס אַ רואין. אויב די רעגירונג האָט נישט מעגליך געמאַכט דורכצופיהרען אַ שטייער-רעפאָרם, אויב צוליב דעם סטאַבילען געשלאָסענעם סיים האָט נישט געקאָנט קומען צו אַנ'ענדערונג אינ'ם אומזאַץ-שטייער, האָבען די שטייער צאָהלער לכל הפּחות, רעכט צו פאָדערן היות אַלס מאָמענטאַלע פּאַליאַטיוועס, און די רעגירונג איז פערפליכטעט אונז צו געבען די פּאַליאַטיוון, וואָרום זי טאָר נישט דערלאָזען, אַז אונזער ווירטשאַפטליך לעבען זאָל נאָך מעהר צוברעכען ווערען.

ד"ר פ. ראטענשטרייך

חתונה ביי די ראָטשילד'ס אין פּאַריז

באַנקירען, דיפּלאָמאַטען, קינסטלער זענען געקומען צו דער חופּה אין שוהל

פּאַריז, — אין דער גרויסער ראָטשילד-סינאַגאָגע איז פאָרגעקומען אַ חתונה, וועלכע האָט צוגעצויגען די אָנגעזעהענסטע און רייכסטע פּערזענליכקייטען פונ'ם פראַנצויזישען און יודיש-פראַנצויזישען פּאַריז. פרל. זשאַקלין דע ראָטשילד, די יונגע שעהנע טאָכטער פון באַראָן עדוואַרד דע ראָטשילד, האָט חתונה געהאַט מיט'ן זוהן פונ'ם בעקאַנטען יודישען פערלאַג-אייגענטימער ראָבערט קאַלמאַן-לעווי.

די שוהל איז פול געווען מיט בלומען. די חופּה איז געווען בעצירט אויפן רייכסטען און געשמאַקפולסטען אויפן. אַ רייכער קאָרטעזש פון די אָנגעזעהענסטע פּאַריזער קרייזען האָט בעגלייט דאָס יונגע גליקליכע יודישע פּאָרל צו דער חופּה. אין שוהל האָט מען געזעהען די מעכטיגסטע פאָרשטעהער פון דער פינאַנץ-וועלט. פון די פּאָליטישע און דיפּלאָמאַטישע ספערען, פון די אַרטיסטישע און ליטעראַרישע קרייזען.

דער גראַן ראַבען ה' לעווי האָט געהאַלטען אַ דרשה צום יונגען פּאָרל. דער גראַן ראַבען האָט דערמאָהנט דאָס גרויסע אָרט, וואָס די ראָטשילד'ס האָבען פערנומען אינ'ם יודישען לעבען און די גוטע מידות, וועלכע זענען אין דער טראַדיציע פון דער בעריהמטער יודישער משפּחה.

די לאַנגע וויקטואַר גאַס פון דער שוהל און די גאַנצע אומגעגענד איז אינגאַנצען פול געווען מיט פּרעכטיגע אויטאָמאָבילען פון די געסט.

אינ'ם פּאַלאַץ פונ'ם באַראָן עדוואַרד ראָטשילד איז פאָרגעקומען אַ פייערליכע אויפנאַהמע פאַר די פיל געסט.

קאָאָפּעראַטיווע בעוועגונג צווישען די יודישע קאָלאָניסטען אין אַרגענטינאַ

דער יודישער קאָלאָניסטען-קאָנגרעס. — פאָנד אויף נייע ערד-שטחים פאַר די זיהן פון די יודישע קאָלאָניסטען. — די קאָלאָניזאַציע-טעטיגקייט און די ראָלע פון „י.ק.א."

אַ בריף פון בוענאָס-איירעס, ספּעציעל פאַר'ן „לאָדזער טאָגעבלאַט" — פון ש. ל. שוסהיים

די יעהרליכע פערזאַמלונג פון די יודישע קאָלאָניסטען האָט ביז איצט זיך גערופען „יודישער קאָלאָניסטען קאָנגרעס". אָפיציעל אָבער הייסט היינט די דאָזיגע פערזאַמלונג פשוט גענעראַל פערזאַמלונג פון דער „פראַטערנידאַד אַגראַריאַ". די הינגע יודישע קאָלאָניסטען זענען אָרגאַניזירט אין איינקויף און פערקויף קאָאָפּעראַטיוועס. די אַלע קאָאָפּעראַטיוועס זענען געווען פעראייניגט אין דער „יודישער אַגראַר פעדעראַציע". צוליב דעם נייעם אַרגענטינער געזעץ וועגען קאָאָפּעראַטיוועס מוזען די דאָזיגע געזעלשאַפטען זיין פריי פון יעדער פּאָליטישער, נאַציאָנאַלער אָדער רעליגיעזער טענדענץ, אַלע יודישע קאָאָפּעראַטיוועס פון לאַנד (פון וועלכע עס איז דאָ פערהאַן אַ שיעור ביסעל) האָבען געמוזט אָפּשאַפען זייער יודישען נאָמען און אַנדערע סימנים פון יודישקייט אָדער ווערען אַנאָנימע האַנדעלס געזעלשאַפטען. די קאָאָפּעראַטיוועס פון די יודישע קאָלאָניסטען האָבען געמוזט אויפגעבען (ווענוגסטענס פאָרמעל) זייער יודישקייט, אַזוי אַז מען האָט היינט נישט דאָס רעכט אָפּצוזאָגען אַ נישט יודען, ווען ער וויל ווערען אַ מיטגליד אין איינער פון די קאָאָפּעראַטיוועס.

די היינטיגע גענעראַל פערזאַמלונג האָט מען אין די געזעלשאַפטליכע קרייזען פון בוענאָס אירעס ערוואַרט מיט אַ בעזונדערען אינטערעס. עס זענען געווען מיינונגען, אַז די אָרגאַניזאַציע פון די יודישע קאָלאָניסטען האָט פערלוירען יעדע געזעלשאַפטליכע בעדייטונג, אַ טייל זאָגאַר פאָרשטעהער פון די קאָלאָניסטען האָבען געוואָלט פערוואַנדלען די „פראַטערנידאַד אַגראַריאַ" אין אַ ריין געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציע. אַ מין פערבאַנד פון די קאָאָפּעראַטיוועס, און ווייל די געשעפטען פון דער נייער פעדעראַציע זענען נישט געווען אַזוי פויגעלדיג האָט מען אין אַ טייל קרייזען גערעכענט מיט דער אויפלייזונג פון דער „פראַטערנידאַד". און עס זענען געווען פעסימיסטען, וועלכע האָבען מורא געהאַט, אַז די גענעראַל פערזאַמלונג פון בוענאָס איירעס וועט זיין דער לעצטער קאָלאָניסטישער קאָנגרעס. די פאַקטען האָבען זיך אַרויסגעוויזען אַנדערש. די גענעראַל פערזאַמלונג איז געווען אַ קלאָרער בעווייז פאַר דער לעבענס פעהיגקייט און לעבענס נויטווענדיגקייט פון דער אָרגאַניזאַציע, וועלכע די הינגע קאָלאָניסטען האָבען זיך אַליין געשאַפען.

און דאָס אינטערעסאַנטסטע: ווייט מעהר פון איהר געזעלשאַפטליכער בעדייטונג איז די „פראַטערנידאַד אַגראַריאַ" אַ געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציע, אַנ'אינסטיטוציע וועלכע פערנעהמט זיך מיט אַלע נויטען און זאָרגען פון יודישען קאָלאָניסט. אַנ'אינסטיטוציע וועלכע פערמיטעלט צווישען דעם קאָלאָניסט און דער יודישער געזעלשאַפט פון שטאָט, וועלכע פערמיטעלט צווישען די קאָלאָניסטען און דער י. ק. א. אַנ'אינסטיטוציע, וועלכע שטרעבט זאָגאַר אָנצופיהרען קאָלאָניזאַציע'ס אַרבייט אָהן דער אַפּיטראָפּסות פון דער י. ק. א. און כאָטש דער ערשטער פּרוב דערצו האָט זיך איהר נישט איינגעגעבען איז אָבער די אידעע פון אָנפיהרען אַנ'אייגענע קאָלאָניזאַציע פאָנד גאָר נישט בעגראָבען.

אגב וועגען קאָלאָניזאַציע פאָנד. דאָס איז אַ פאָנד וועגען וועלכען מען רעדט דאָ שוין עטליכע יאָהר. די פאָרשטעהער פון די קאָלאָניסטען האָבען געפּרובט אינטערעסירען פאַר דעם ענין די יודישע געזעלשאַפט פון דער הויפּטשטאָט. אָבער דאָ ביי אונז געהט אַלץ שטרענג דעמאָקראַטיש, קודם פערבעט מען די פאָרשטעהער פון די פעראיינען זיי זאָלען אַרויסזאָגען זייער מיינונג. די פאָרשטעהער בעטען דאַן אַנדערע פאָרשטעהער, און אַזוי ווייטער. צוליב צופיעל דעמאָקראַטיע קומט מען דאָ זעלטען אַמאָל ווייטער ווי פון רעדען. בוענאָס איירעס האָט כמעט גאָרנישט געטון פאַר'ן קאָלאָניזאַציע פאָנד. און אויך די „יודישע קאָלאָניזאַציע געזעלשאַפט", וועלכע איז געמאַכט געוואָרען שוין אָהן דעמאָקראַטיע אָבער אויך נאָך מיט אַ קליין קאַפּיטאַל, געלד פון די הינגע גבירים, איז אַ טויט געבוירען קינד.

דערווייל בעשטעהט דער קאָלאָניזאַציאָנס פאָנד פון 60,000 פעזאָס, וואָס די קאָלאָניסטען האָבען צוזאַמענגענומען צווישען זיך. וואָס האָבען די קאָלאָניסטען געוואָלט אויפטאָן מיט'ן קאָלאָניזאַציאָנס-פאָנד?

„לויט'ן בעשלוס פון פריערדיגען קאָנגרעס האָבען מיר אָנגעהויבען דעם יאָהר צו בעטראַכטען די מעגליכקייט פון טהאָן ממשותדיגעס אויפ'ן געביט פון בעזעצען קאָלאָניסטישע זיהן אויף לאַנד.

„עס איז געקומען די געלעגענהייט, מען האָט אונז אָנגעבאָטען 4,000 העקטאַר לאַנד אין איינעם פון די בעסטע געגענדען פון ענטרעריאָס, נאָכדעם ווי מיר האָבען אונטערזוכט די לאַנד און זיך איינפערשטאַנען מיט'ן אייגענטימער וועגען פּרייז, האָבען מיר זיך געווענדעט צו דער י. ק. א. בעטענדיג מען זאָל אונז אויסליינען 90 פּראָצענט פון דעם ווערט, מיר האָבען זיך נישט געווענדעט אין דער היפּאָטעקען באַנק, ווייל זי נעהמט אַ העכערען פּראָצענט, און עס געדויערט צופיל צייט ביז מען בעקומט דעם קרעדיט און מיר האָבען געקענט וואַרטען נאָר 3 מאָנאַטען.

„דער ערשטער ענטפער פון פּאַריז איז געווען אַ גינסטיגער. זיי האָבען געשיקט אַגראָנאָמען צו אונטערזוכען דאָס לאַנד, וועלכע האָבען געבראַכט זעהר אַ גוטע מיינונג. די י. ק. א. האָט געשטעלט אַ בעדינג. אַז זי וויל האָבען אַ דעה ביים אויפנעהמען די קאַנדידאַטען צום קאָלאָניזירען. מיר האָבען זיך אַלזאָ געפונען פאַר אַ דילעמאַ: קויפען די לאַנד און פערגרעסערען דעם יודישען ערד-בעזיץ, פערביינגענדיג אונזער שטרעבונג און אָפּוואַרפען דעם אָנבאָט פון דער י. ק. א.

„נאָך פיעל נאָכטראַכטען איז מען געקומען צום שלום, אָננעהמען די בעדינגונגען פון דער י. ק. א. אָבער צום לעצטען מאָמענט איז אָנגעקומען פון דער י. ק. א. אַ טעלעגראַמע, אַז זי וויל נישט בלויז האָבען די דעה ביים אויסקלייבען די קאָלאָניסטען, נאָר אויך די גאַנצע אַדמיניסטראַציע זאָל זיין אונטער איהר רשות, אויף דעם האָבען שוין די קאָלאָניסטען פאָרשטעהער נישט געקאָנט איינגעהען און די קניה איז בטל געוואָרען.

„אַ סך צייט פון דער קאָנפערענץ האָט פערנומען די פראַגע וועגען בעפעסטי- [illegible]

[illegible] אַ גרוס פון די יודישע קאָלאָניסטען אין אַרגענטינע צו זייערע ברודער, די יודישע ערד אַרבייטער אין ארץ ישראל און צום קרן קימת, וועלכע שאַפט די בעדינגונגען, דעם באָדען פאַר דער יודישער ערד-אַרבייט. (יש"א)

מוסאָליני'ס פערגאַנגענהייט איז פול מיט קוריאָזן און אוואַנטורעס

געשפּאָלטען אַ חבר דעם קאָפּ, צוליב נקמה. — צום ערשטען מאָל אין לעבען איז ער געוואָרען פאָטאָגראַפירט... דורך דער פּאָליציי. — מוסאָליני אַלס שול-לעהרער. — געוואָלט בעגעהן זעלבסטמאָרד. — וואָס האָט איהם אָפּגעהאַלטען? — געוואָרען אַ מויערער. — הונגער. — וואָכען און חדשים געשלאָפען אויף דער גאַס.

בעאַרבייט לויט טעדי וואַלטערס

II

נאָך אַלס אַ 7 יאָהריג איינגעל האָט ער געהאַט אַ כאַראַקטעריסטישען צוזאַמענשטויס, אין וועלכען ער האָט בעוויזען זיין נעיעג אין נקמה:

אַ איינגעל אַ עלטערער חבר, האָט אויהם בעליידיגט און וועה געטון, געבענדיג אויהם אַ קלאַפּ מיט אַ מאַטשקעלע. איז ער געווען געדולדיג און אַ גאַנצען טאָג זיך צו עמעם צוגעקוקט. אַ גאַנצען טאָג איז ער אַרומגעגאַנגען מיט אַ גרויסען שטיין אין האַנט און, ווען ס'איז געוואָרען נאַכט, איז ער אַוועק אויפזוכען דעם חבר זיינעם.

— האָסט מיר געגעבען אַ קלאַפּ מיט דער מאַטשקע — האָט בעניטאָ צום חבר געזאָגט — אָט, האָסטו דיר!

און ער האָט אויהם געוואָרפען דעם שטיין, אַזוי, אַז ער האָט אויהם באַלד געשפּאָלטען דעם קאָפּ...

אַזא נאַטור האָט בעניטאָ מוסאָליני געהאַט פון די יונגסטע יאָהרען אָן. ער האָט ליב געהאַט צו זיין ביי זיך פעסט און זיכער אין דעם, וואָס ער טוט.

פון די יונגסטע יאָהרען אָן האָט ער פיינט געהאַט קאַפעען און די ערטער, וואו מ'זיצט גלאַט אַזוי, פערלירענדיג צייט און נישט האָבענדיג קיין פּראַקטישע נוצען. אַ קוריאָז: ביז 20 יאָהר האָט בעניטאָ מוסאָליני נישט געוואוסט דעם טעם פון קאַווע: ער האָט בלויז געוואוסט, פון ביכער, אַז עס דאַרף זיין פון שוואַרצען קאָליר... ביז יענער צייט האָט ער אויך נישט געהאַט זיך געמאַכט קיין איין פאָטאָגראַפיש בילד.

מוסאָליני'ס אונטערלעקער ווילען האָבען בילדער פון „דוטשע'ס" קינדהייט, אָבער אַזעלכע זענען נישטאָ. די ערשטע פאָטאָגראַפיע, וואָס איז געמאַכט געוואָרען פון מוסאָליני'ן איז געוואָרען געמאַכט... דורך דער פּאָליציי — ווען מען האָט אויהם אַרעסטירט אַלס אַ באָסיאַק, וועמען מ'טאָר נישט דערלויבען פריי אַרומגעהען...

אין בעניטאָ'ס לעבען איז דאָך פאָרגעקומען אַ ענדערונג. די מאַמע זיינע האָט איינגעלעגט ווערטען, אַז דער זוהן זאָל לערנען. אויף כח האָט זי אויהם אַריינגעשלעפּט אין דער שול, אָפּהיטענדיג, עס זאָל פון אויהם אויסוואַקסען אַ לייט. דער מאַמע האָט דאָס געקאָסט אָהן שיעור געזונט, וואָרום דער יונגער מוסאָליני האָט דורכאויס געוואָלט געהען אויף שלעכטע וועגען, וואַגאַבונדירען, מעג זיין אָהן עסען, אָהן טרינקען, אַפילו נישט האָבען קיין דאַך איבער'ן קאָפּ. צו הונגער האָט אויהם צוגעוועהנט די קינדהייט, ווייל אין די קינדער יאָהרען זיינע האָט ער פערזוכט נ"ט מכל המינים. אין יענעם פעריאָד פון זיין לעבען — האָט ער צוויי מאָל בלויז געטרונקען מילך — ער געדענקט עס אַזוי גוט, ווי היינט וואָלט עס פּאַסירט... און פלייש פלעגט ער עסען נאָר אין די טעג פון גרויסע ימים-טובים.

ביי אַזעלכע בעדינגונגען איז דער יונגער בעניטאָ אַריינגעטרעטען אין אַ שול פון יעזואיטען. דאָרט איז ער גראַד געווען אַ פלייסיגער שילער, זיין שטורמישע נאַטור האָט אויהם אָבער געפיהרט צו אַלערליי שטראָפען מצד די גלחים פון דער שול. איינמאָל האָבען זיי אויהם בעשטראָפט 12 טעג צו שטעהען, צו 4 שעה יעדען טאָג, געקניהט. ווען די שטראָף האָט זיך געענדיגט האָט מען אויהם בעפוילען דעם אַנדערען טאָג זיך מתודה-זיין. אָט, גראַד דאָס לעצטע האָט בעניטאָ נישט געוואָלט. און כדי דאָס אויסצומיידען, איז ער אַנטלאָפען אין דער זעלביגער נאַכט פון שלאָפצימער אין הויף, אין אַ פראָסטיגער נאַכט, אַ לייכט אָנגעטוענער, און אַזוי איז ער ביז'ן העלען טאָג אָבגעשטאַנען אויף די פיס, נישט בעוועגענדיג זיך פון אָרט, איינהאַלטענדיג דעם אָטעם, וואָרום אויפ'ן הויף זענען געווען צוויי בייזע הינט, וועלכע וואָלטען אויהם זיכער צעריסען אויף שטיקער, ווען זיי וואָלטען דערשפּירט זיינעם אַ שאָרך...

נאָר אויך דאָס האָט מוסאָליני'ן אַריבערגעטראָגען. ער האָט די שול געענדיגט און געוואָרען דיפּלאָמירט אַלס לעהרער. ער האָט אײַנגענומען אויך בעטי- מען אַ פּאָסטען אין אַ דאָרף, דערהאַלטענדיג 55 לירעס מאָנאַטליך: דאָס אויסהאַלטען האָט אויהם דערמאָלט געקאָסט 40 לירעס.

נישט קיין אויספּרענגער פון דער נאַטור, האָט ער פונדעסטוועגען גאַנץ אָפט געהאַט אַזעלכע „פּראָגראַמען", וואָס האָבען אויהם אָפּגעקאָסט אַ סך געלט. דאָס זענען געווען אַוואַנטורעס, וואָס האָבען מוסאָליני'ן אַריינגעשלעפּט אין מאַטעריעלע פערפליכטונגען. צוליב זיי האָט ער איינמאָל — טאַקע דערמאָלט, ווען ער איז געווען דאָרפס לעהרער — זיך געוואָלט נעהמען דאָס לעבען.

ער האָט „געמוזט" האָבען געלט און — נישט געהאַט! איז אויהם געקומען אַ געדאַנק — דער איינציגער אויסוועג איז זעלבסטמאָרד!

דאָך האָט ער זיך בעטראַכט, אַז די אָרימע מאַמע וואָלט אויהם, מעגליך, אַרויסגעראַטעוועט פון דער צרה. און ער האָט נעפּרובט.

— „מאַמע! — האָט בעניטאָ מוסאָליני געשריבען צו דער מוטער זיינער — איך האָב אַ עהרען פערפליכטונג. אויב דו שיקסט מיר נישט פופציג לי-

(ענדע — זייט 6)

מען טיילט זיך מיט'ן רופּיאַנישען פערמעגען

די אַרגענטינער „פּרעסע" איז מודיע:

עס האַלט איצט דערביי, אַז מען זאָל זיך צוטיילען מיט'ן פערמעגען, וואָס עס האָט איבערגעלאָזט דאָס רופּיאַנישע געזינדעל פון „צבי מגדל". אַנומעלט האָט דער נאַציאָנאַלער בילדונגס-ראַט זיך געווענדעט צום פעדעראַלען געריכט פון דער הויפּטשטאָט מיט דער פאָדערונג, אַז דאָס איינגענטום און פערמעגען פונ'ם רופּיאַנישען פעראיין „צבי מגדל", זאָל איבערגעהן אין בעזיץ פון נאַציאָנאַלען בילדונגס-ראַט.

דער שעף פון דער גענעראַל-דירעקציע איבער די שולען אין פּראָווינץ ב. איירעס האָט זיך אויך געווענדעט מיט אַ שריפט צום פּראָווינציעלען געריכט מיט דער זעלבער פאָדערונג און מיט דער טענה, אַז חיות ווי דער רופּיאַנישער פעראיין איז ליקווידירט געוואָרען דורך דער פּראָווינציעלער רעגירונג און אַזוי ווי די דאָזיגע רעגירונג האָט צוריקגעצויגען די דאָזיגע ליקווידאַציע, מוז דאָס איינגענטום און פערמעגען איבערגעהן נישט צום נאַציאָנאַלען בילדונגס-ראַט, נאָר צו דער פּראָווינציעלער שול-דירעקציע, ווייל דאָס הויפּט-איינגענטום בעשטעהט פון אַ הויז, מעבעל, און דער פּלאַץ פון רופּיאַנישען בית-עולם.

מעגליך, אַז עס וועט זיך פערפּלאָנטערן אַ ביסעל דער ענין, אויבער די תביעות מצד דער שול-דירעקציע פון דער פּראָווינץ און מצד דעם נאַציאָנאַלען בילדונגס-ראַט.

מען גלויבט אָבער, אַז אַזוי ווי דער רופּיאַנישער פעראיין „צבי מגדל", האָט אויך איינגענטום און פערמעגען אין דער הויפּט-שטאָט, וועט מען מאַכען יחלוקו: דאָס איינגענטום, וואָס דער פעראיין האָט איבערגעלאָזט אין וואַזשאַנגעדאַ, זאָל איבערגעהן צו דער פּראָווינציעלער שול-דירעקציע און דאָס איינגענטום און פערמעגען, וואָס דער פעראיין האָט איבערגעלאָזט אין דער הויפּט-שטאָט זאָל איבערגעהן צום נאַציאָנאַלען בילדונגס-ראַט.

„מיר טאָרן נישט געבען די האַנד קיין ענגלענדער"

ירושלים. (יט"א) די ח"פ'ער אַראַבישע צייטונג „על כרמל" שרייבט אין אַ לייט-אַרטיקעל אין איינעם פון די לעצטע נומערן:

„עס איז קלאָר, אַז דאָס קאָלאָניאַל-אַמט טוט דאָס בעסטע, וואָס עס איז אימשטאַנד, כדי אויסצופיהרען די באַלפור-דעקלאַראַציע. אַלץ וואָס געשעהט אין ארץ-ישראל, בעשטעטיגט דעם דאָזיגען פאַקט, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס יודען קריטיקירען די רעגירונג. די אַראַבער שפּייזט די רעגירונג מיט קאָמיסיעס. איינע פאָהרט אַוועק, די צווייטע קומט. זי לאָזט אויך שיקען אַ דעלעגאַציע קיין לאָנדאָן. האָט מען געהאַט, אַז די דעלעגאַציע וועט עפּעס מיט זיך מיטברענגען, איז זי אָבער געקומען אַזוי ליידיג, ווי זי איז אַוועק. כדי מען זאָל אונז רעספּעקטירען, דאַרפען מיר נישט געבען די האַנד קיין ענגלענדער, היות מיר זענען גענוג שטאַרק, אַז מען זאָל אונז נישט פעראַכטען."

—OSO—

לאָדז — 23 יולי 1930. — זון אויפג. גג: 3,40 — זון אונטערג. אנג: 7,36 — מיטוואָך, כ"ז תמוז תר"ץ — פ' מטו"מ

טאָג-כראָניק

טשעכישע זשורנאַליסטן אין לאָדז

(וו) אין דער קומענדער וואָך קומט קיין לאָדז די עקסקורסיע פון טשעכישע זשורנאַליסטען, וועלכע ווייַלט איצט אין פוילען. אין לאָדז וועט די עקסקורסיע ווײַלען נאָר 1 טאָג.

לאָדז אויפ'ן לעמבערגער יריד

(ב) אין דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער וועט דאָגערשטאָג פאָרקומען אַ בעראַטונג וועגן דער בעטייליגונג פון לאָדז אין לייפּציגער יאַריד.

„פאַר הינט און יודען איז דער איינגאַנג פערבאָטען"...

אַזאַ סקאַנדאַליעזער שילדעל איז זונטאָג געהאַנגען בײַם איינגאַנג צום וואַלד אין פאָדעמביץ

(–) זונטאָג פאַרמיטאָג, ווען די יודישע לעטניקעס אין פאָדעמביץ האָבען געוואָלט געהען אַ ביסעלע אין וואַלד אַריין שעפּען נחת פון גאָט'ס שעהנער וועלט און פון דער פרייער לופט, האָבען זיי פּלוצלינג בעמערקט, ווי אויף אַ בוים הענגט אַ שילדעל מיט אַן אויפשריפט: „פאַר יודען און הינט איז דער איינגאַנג פערבאָטען"...

צווישען די יודישע לעטניקעס איז געוואָרען אַ מהומה. איינינגע פון זיי זענען תיכף אַוועק צום נאַדלעשני פון מלוכה'שען וואַלד, וועלכער וואוינט פונקט אַנטקעגענאיבער פון דעם אָרט, וואו דאָס אַנטיסעמיטישע שילדעל איז געהאָנגען, און געפאָדערט, אַז מ'זאָל דעם משוגה'דיג כוליגאַנישן אויפשריפט בעזייטיגען פון בוים.

דער נאַדלעשני האָט זיך אָבער אויסגעדרעהט מיט אַ תירוץ, אַז ס'איז זונטאָג, ער וויל נישט מחלל זונטאָג זיין, מאָרגען, אַז מ'וועט'ס דערלעבען, וועט ער קענען בעטראַכטען דעם ענין...

די לעטניקעס האָט די מעשה זעהר אויפגעקאָכט און זיי האָבען תיכף אַרויסגעשיקט אַ דעלעגאַציע קיין טושין צום דאָרטיגען יודישען לאַווניק דוד קאַלסקי, אַז ער זאָל וועגען דעם אינטערווענירען. ה' קאַלסקי איז מיט דער דעלעגאַציע אַוועק צום בורמיסטש דאָמאָוויטש און איהם דערצעהלט די סקאַנדאַליעזע געשיכטע. דער בורמיסטש איז געוואָרען אויסער זיך פון דער נבלה טענה'נדיג אַז דאָס איז אונגלייבליך.

ער האָט די געסט זעהר שעהן אויפגענומען, אוועק מיט זיי אין מאַגיסטראַט, דאָרט צוזאַמענגעשטעלט וועגען דער אונערהערטער זאַך אַ פּראָטאָקאָל, נאָר בינו לבינו איז עפּעס אין געהיים אַ בעאַמטער פון מאַגיסטראַט האַסטיג אָפּגעפאָהרען מיט אַ ראָווער קיין פאָדעמביץ, וואַהרשיינליך, כדי אַראָפּצונעמען דאָס שילדעל פון בוים. שפּעטער, ווען די דעלעגאַציע איז צוריקגעקומען קיין פאָדעמביץ צוזאַמען מיט'ן בורמיסטש און דעם יודישען לאַווניק, איז שוין פאַקטיש דאָס שילדעל נישט געווען...

נאַטירליך וואָלט די גאַנצע מעשה נישט ווערט געווען, אַז מען זאָל זיך אויף איהר אָפּשטעלען, ווייל קיינער קען דאָך נישט נעמען ערנסט אַזאַ ווילדען „קאַוואַל" פון אַנטיסעמיטישע לאָבוזעס. מיר האָבען נאָר געמאַכט דערפון אַ „נאָטיץ" צוליב דער אונערהערטער האַנדלונג טון פאָדעמביצער „נאַדלעשני"...

באַנדיטן-אַנפאַל אויף אַ יוד. סוחר פון טשערנאָוויץ הינטער טאָמאַשאָוו

אַ געפערליכער באַנדיט, וואָס האָט גראַסירט צווישן טאָמאַשאָוו און ראַווא

(§) אין דער פאַריגער וואָך איז הינטער טאָמאַשאָוו פאָרגעקומען אַ באַנדיטן-אַנפאַל אויף דעם יודישען סוחר חיים הערשקאָוויטש, וועלכער איז געקומען פון טשערנאָוויץ אַנטקעגן סחורה און פוילען. די טאָמאַשאָווער פּאָליציי איז באַלד געשטעלט געוואָרען אויף די פיס, מאַכענדיג אָבלאַוועס און דער גאַנצער געגענד, אָבער אומזיסט. דעם באַנדיט האָט מען נישט געכאַפּט, און ווי צו להכעיס, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז טראָץ די אָבלאַוועס, גראַסירט דער באַנדיט ווייטער אין דער אומגעגענד און פיהרט אויס פערשיידענע אָנפאַלען אויף די פוהרען פון די אַרומיגע דערפער, צוגעמענגט בײַ זיי דאָס געלד. די טאָמאַשאָווער פּאָליציי האָט זיך זעהר ענערגיש גענומען אויסצוזוכען דעם דרייסטען באַנדיט און ענדליך האָט מען זיך דערוואוסט, אַז דער געפערליכער באַנדיט קומט פון צייט צו צייט צו זיינע אַ געליבטע וולאַדיסלאַווא פּאַרובנאַ אין טאָמאַשאָוו, וועלכע וואוינט לעצטענס אין דאָרף ברזעזינאַ צווישען טאָמאַשאָוו און ראַווא.

די טאָמאַשאָווער פּאָליציי קאָמענדע האָט אַרויסגעשיקט איהרע צוויי בעסטע פּאָליציי אַגענטען אין דערמאַנטען דאָרף און זיי האָבען אונטערגענומען אַ גענויע חקירה ודרישה. נעכטען פאַרטאָג ווען די צוויי אַגענטען זענען געגאַנגען נישט ווייט פון דאָרף האָבען זיי בעמערקט עפּעס אַ פערדעכטיגען פערשוין. ווען זיי האָבען איהם בעפוילען צו שטעהן, האָט ער אָנגעהויבען צו אַנטלויפען. די אַגענטען האָבען איהם נאָכגעשאָסען. דאַן האָט דער באַנדיט אַרויסגעכאַפּט פון דער טאַש 2 בלאַנקע רעוואָלווערען און אָנגעהויבען צו שיסען אויף זיינע פערפאָלגערס. די פּאָליציי אַגענטען האָבען זיך אָבער דערפון נישט אָפּגעשראָקען און איהם אַלץ ווייטער נאָכגעיאָגט. אין אַ געשווינדען מאָמענט, האָבען זיך זיינע רעוואָלווערס אויסגעלאָדען, און זיי האָבען זיך אויפגעוואָרפען אויף דעם באַנדיט און איהם פעסט פערבונדען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז דער באַנדיט וולאַדיסלאַוו יוראַ, וועלכער ווערט שוין לאַנג געזוכט פון דער ווארשאַווער פּאָליציי.

בעת דער רעוויזיע אין זיין וואוינונג אין דאָרף ברזעזינאַ האָט מען געפונען אַ גאַנצען אַרסענאַל געווער און זעהר פיל געלד, וואָס האָט געשטאַמט פון די רויב אַנפאַלען. דעם באַנדיט האָט מען איינגעזעצט אין תפיסה.

אַ זעלנער מיט אַ קליפּה, וואָס שטופּט איהם צו וואַנדערען,

דעריבער האָט ער 3 מאָל דעזערטירט פון דער אַרמעע

(§) אין מיליטעריש'ן געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ זעהר טשיקאַווער פּראָצעס פון איינעם יוזעף מיענטקיעוויטש, 24 יאָהר אַלט, וועלכער האָט נישט מעהר און נישט ווענינער, ווי 3 מאָל דעזערטירט פון דער אַרמעע, אַרומגעבלאָנקעט זיך איבער פוילען אַ פּאָר יאָהר, געג'נבע'ט, אַנטלאָפען קיין דייטשלאַנד און פון דאָרט צוריקגעשיקט געוואָרען קיין פוילען, ווייל ער איז איבערגעגאַנגען אומלעגאַל די גרעניץ.

פאַר'ן געריכט האָט ער גע'טענה'ט, אַז ער איז נאָט די נשמה שולדיג, ער האָט געוואָלט זיין גוט און פרום, טון, וואָס מען הייסט איהם, נאָר וואָס האָט ער נעביך געקאָנט טון, אַז ער האָט שוין אין זיך געהאַט אַזאַ קליפּה, וואָס האָט איהם געשטויסען צו וואַנדערען און אַרומשלעפּען זיך.

דאָס געריכט האָט איהם פער'משפט אויף 1 יאָהר מיט אַ חודש תפיסה.

פאַר אַ האַלב פלעשעל בראַנפען

פערקויפט אַ גע'גנב'עטע בריליאַנטענעם רינג

(ב) אין דער וואוינונג פון שמואל טערנער (אַל. 1. מאַי 12) איז מיט אַ פּאָר טעג צוריק געלם געוואָרען פון דער שטיב אַ גרויס בריליאַנטען פינגערל און באַלד דערנאָך איז אויך פערשוואונדען געוואָרען זיין דינסט-מיידעל אַנגאַ לעוואַנדאָווסקאַ. טערנער האָט וועגען דעם געמאָלדען דער פּאָליציי. די גנב'טע האָט מען אָבער נישט געכאַפּט.

געהענדיג אַזוי נעכטען אויף דער גאַס האָט טערנער דערזעהן די גנב'טע און ער האָט זי איבערגעגעבען אין די הענט פון דער פּאָליציי.

די לעוואַנדאָווסקאַ האָט זיך מודה געווען אין דער גנבה, ערקלערענדיג, אַז זי האָט דאָס פינגער'ל פערקויפט איינעם וולאַדיסלאַוו מילטשאַרעק (נאַוראָט 91) פאַר אַ האַלב פלעשעל בראַנפען. די גנב'טע איז געוואָרען איינגעזעצט אין תפיסה.

געשל' גנע א פאליצי-אגענט

(ב) פאַר'ן שטאָטישען געריכט זענען נעכטען געשטאַנען די יונגעלייט בראָניסלאַוו איגנאַשעק, סטעפאַן שווידערסקי און סטאַניסלאַוו בעלדהובער, וועלכע ווערען בעשולדיגט, אַז זיי האָבען געשלאָגען אַ פּאָליציי-אַגענט, איהם געוואָרגען און אַראָפּגעריסען פון איהם דעם מונדיר, נישט לאָזענדיג איהם פיהרען אַן'אויספאָרשונג אין אַ געוויסען ענין.

דער ערשטער איז פער'משפט געוואָרען אויף 4 חדשים תפיסה און די אַנדערע 2 — צו 10 וואָכען יעדער.

נתן בוקסבוים

אויף אַ בעריכט וועגען דער דעלעגאַציע פון צ.י.ש.א. אין אַמעריקא

(–) מיטוואָך דעם 23 אַפּריל קומט קיין לאָדז דער בעוואוסטער אַרבייטער טוער נתן בוקסבוים, וועלכער איז ערשט צוריקגעקומען פון אַמעריקא מיט דער דעלעגאַציע פון די יודיש-וועלטליכע שוהל און וועט דאָ אָפּגעבען אַ בעריכט וועגען דער טעטיגקייט פון דער דעלעגאַציע אין אַמעריקא און וועגען יודישען לעבען אין אַמעריקא בכלל. נתן בוקסבוים איז אַ זעהר שעהנער רעדנער אַ מענש וואָס האָט שוין פיל נעזעהן און ער האָט דעריבער וואָס צו דערצעהלען.

מ'טאָר ניט נעמען קיין אָפּטרעט-געלד פון אַ דירה

לאָדזער הויז-ווירט איז צוליב דעם פער'משפט געוואָרען אויף 6 חדשים תפיסה

(§) אין לאָדזער קרייז-געריכט איז נעכטען פאָרגעקומען אַ זעהר אינטערעסאַנטער פּראָצעס וועגען וואוינונגס-ליכוזע.

אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק איז געזעסען דער הויז-ווירט פראַנציסשעק יאַנוש פון זשעלאַנאַ 24 (באַלוט), איהם האָט איינגעקלאָגט זיין לאָקאַטאָרקע קראַוטשינסקאַ, אַז מיט אַ האַלב יאָהר צוריק האָט זי ביי איהם געדונגען אַ וואוינונג און ער האָט פון איהר גענומען 95 זלאָטיס אָפּטרעט-געלד פאַר דער וואוינונג און 100 זלאָטעס דירה-געלד פאַר אַ יאָהר פאָראויס. יאַנוש האָט גע'טענה'ט, אַז דאָס איז נישט געווען קיין אָפּטרעט-געלד, נאָר פאַר 2 יאָהר דירה-געלד.

דאָס געריכט האָט אָבער נישט אָנערקענט די טענה און בעטראַכט יאַנוש'ן מיט טויזענד זלאָטעס געלד-שטראָף אָדער מיט 6 חדשים אַרעסט.

פערבאַנד פון לאָקאַטאָרען אויף פאַלעשיע

ווערט די טעג נעגרינדעט

(§) די לאָקאַטאָרען פון דער שטאָטישער וואוין-קאָלאָניע אויף פאַלעשיע האָבען בעשלאָסען זיך צו אָרגאַניזירען אין אַ פערבאַנד, וואָס זאָל פערטיידיגען זייערע אינטערעסען פאַר'ן מאַגיסטראַט.

די טעג קומט פאָר די ערשטע זיצונג פון דער איניציאַטיוו גרופּע.

די ענדע אַרבייטען פון דער צווייטער גרופּע הייזער, וועלכע בעשטעהט פון 12 בלאָקען געהט שוין צו זעהר אינטענסיוו. אין יוני 1930 וועלען די הייזער שוין זיין פערטיג צום אַריינציהען.

בעגנב'עט דעם טאַטען און פרעמדע

און אַרעסטירט געוואָרן אין פוילען

(ב) אַלעקסאַנדער סענדרושוווי פון יעזשי גאַס 11 האָט מיט אַ פּאָר טעג צוריק געמאָלדען דער פּאָליציי, אַז זיין 1 2יעהריגער זוהן ענגעניוש האָט איהם צוגעגנב'עט 310 זל. און אַנטלאָפען און אַן'אומבעקאַנטער ריכטונג.

אין אַ האַלבע שעה אַרום איז ווידער געקומען אין קאָמיסאַריאַט אַריין אַ געוויסער מעלאַפּיל הענריק און געמאָלדען, אַז מיט אַ פּאָר טעג צוריק איז צו איהם געקומען ענגעניוש סענדרושווי, געבעטען זיך ביי איהם אַ ראָווער אויף צו פאָהרען קיין פּראָדעמפּיץ און מעהר נישט צוריק געקומען.

די פּאָליציי האָט פינגאַנדערגעשיקט שטעק־בריוו נאָך דעם אַנטלאָפענעם דאָס האָט געהאָלפען. נעכטען האָט די פּאָליציי בעקומען אַ ידיעה, אַז ענגעניוש סענדרושווי איז אַרעסטירט געוואָרען אין פוילען און ער ווערט אָפּגעשיקט מיט'ן עטאַפּ קיין לאָדז.

מען טרעט אַרויס פון די „פּראַכעס"

(§) אין דער פאַריגער וואָך איז פאָרגעקומען אַן'אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די אַרבייטס אינוואַלידען, וועלכע זענען געווען ביז איצט אָרגאַניזירט אין אַ פעראיין, וואָס איז געשטאַנען אונטער דער השפעה פון די פּראַקעס די פערזאַמלטע האָבען בעשלאָסען איבערצורייסען מיט די פּראַקעס, ווייל זיי שאַדען די אינטערעסען פון אַרבייטער-קלאַס.

יונגע גנבים

זיך אַליין איבערגעגעבען אין די הענט פון פּאָליציי

(ב) אין דער קאַנצעלאַריע פון שטאָטישען געריכט זענען נעכטען געקומען 2 יונגעלייט און ערקלערט, אַז זיי זענען בעגאַנגען אַ פערברעך און דערפאַר ווילען זיי זיך איבערגעבען אין די הענט פון דער גערעכטיגקייט.

„דאָס געוויסען פּלאָגט אונז — האָבען זיי געטענהט אין דער געריכטס-קאַנצלעריע — אויף רוג נאַפּיורקאָווסקי גאַס אונגראַבאָווע זענען מיר ביידע בעגאַנגען אַ גנבה. און איצט זענען מיר געקומען זיך איבערגעבען אין די הענט פון דער פּאָליציי".

מען האָט זיי אַרעסטירט און איבערגעגעבען אין רשות פון אויספאָרשונגס-ריכטער. די 2 בעלי תשובה זענען י. פולעראָב, און זיגמונט בריש, ביידע פון לאָדז.

פרוכטען פון אויסלאַנד

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך האָבען עטליכע גרויסע פירמעס בעקומען אַן'ערלויבניש אַריינצופיהרען גרעסערע טראַנספּאָרטען פרוכטען פון יוגאָסלאַוויען, ווי ווינטרויבען, קאַרשען און מאַרעלען.

אין אַ פּאָר טעג אַרום וועלען שוין די ערשטע טראַנספּאָרטען אָנקומען קיין לאָדז. און העכסטוואַרשיינדליך וועלען די פרייזען נידריגער ווערען.

פערקויפטע נשמות

שפּאַנענדער ראָמאַן

(107 פאָרטזעצונג)

— צום טייוועל. זי איז אונז געקומען אין דער ריכטיגער צייט! — האָט זיך איינער אָנגערופען — האַלאָ! דאָס דאָזיגע שען מיידעל, פונוואַנען האָט זי זיך דאָ גענומען — איך האָב נאָך אַזעלכע קיינמאָל נישט געזעהען.

— הע, פון וואַנען גייסטו? — האָט דער צווייטער ברוטאַל אַ געשריי געטון אויפ'ן מיידעל.

טאָני האָט נאָך פון פריהער געהאַט גרייט אַן'ענטפער.

— איך בין געווען מיט מיין אַ קרוב'טע אין וועג קיין פּאַריז — האָט זי געזאָגט — אויפ'ן וועג זענען אויף אונז אָנגעפאַלען ציגיינער וואָס האָבען צוגענומען אונזערע קליידער, דאָך איז אונז געלונגען צו אַנטלויפען, אָבער מיר האָבען זיך צושיידט בײַם אַנטלויפען, און איך ווייס נישט וואו זי איז אַהינגעקומען. יעצט ווייס איך נישט דעם וועג.

נו, נו, קום מיט אונז, מיר וועלען זיך בעמיהען דיך צו טרייסטען, — האָט זיך אָנגערופען איין וועכטער, שלעפּענדיג זי אין קאָרן אַריין.

טאָני האָט זיך געוועהרט מיט אַלע כחות. זי האָט געמיינט, אַז זי איז שוין אַ פערפאַלענע, אַז זי וועט מוזען פאַלען אַ קרבן דורך די אָרדינערע פערשוינען, וועלכע האָבען איהר פערשטאָפּט דאָס מויל, זי זאָל נישט קענען שרייען. פּלוצלונג האָט זיך דערהערט דאָס טופּען פון אַ פערד, און אַ רייטער איז נעבליבען שטעהן פאַר זיי.

— דער אינספּעקטאָר, — האָט איינער פון די וועכטער נישט צופרידען אַ ברום געטון. — ער האָט נישט געקאָנט היינט אַביסעל שפּעטער זיך יאַווען.

— וואָס האָט פּאַסירט? — האָט ער אַ הילכיגען רוף געטון, — וואָס טוט איהר מיט דעם מיידעל? פון וואַנען האָט זי זיך דאָ גענומען?

טאָני האָט צום צווייטען מאָל איבער'געחזר'ט איהר אויסגעטראַכטע מעשה, דערביי האָט זי בעמערקט, אַז דער אינספּעקטאָר, הגם שוין אַ עלטערער מאַן, איז אויך נישט אַזאַ איינער, צו וועלכען מען קען האָבען צוטרוי. אַ הויכער און ברייט-פּלייציגער האָט ער אויסגעזעהען צו זיין אַ גבור, זיינע טייוואָלנישע בליקען האָבען עדות געזאָגט, אַז דאָס איז גאָר אַ געפעהרליכער פערשוין.

— מען האָט דיך דאָ געפּאַקט אויף דעם באָדען פון באַראָן לאַגראַנד, מיין דאַמע, — האָט ער אַ טופּע געטהון מיט'ן פוס, — געפינען זיך דאָ איז שטרענג פערבאָטען, איך מוז דיך דערפאַר מיטנעהמען אין הויף אַריין, אַז עס וועט נאָר קומען מיין הער, וועט ער דיך קענען בעשטראָפען, אויב ער וועט וועלען.

טאָני האָט זיך שטאַרק איבערגעשראָקען, דערהערענדיג דעם נאָמען פון פּאַלוואַרק-בעזיצער, באַראָן לעגראַנד. דאָס איז געווען זעהר אַ רייכער און אָנגעזעהענער בעאַמטער. ער האָט אָבער געהאַט אין גאַנץ פּאַריז אַ שם פון אַ גרויסען בעל-עבירה'ניק. זי האָט נאָך אַ מאָל נעפּרובט זיך צו בעפרייען פון די וועכטערס הענד, נאָר זיי האָבען זי פעסט געהאַלטען און זי געפיהרט אין הויף אַריין. דער שווייצער, וואָס האָט אויפגעעפענט דאָס טויער און איז נאָך געווען פערשלאָפען, האָט זיך גאָרנישט געוואונדערט, וואָס מען שלעפּט אַזוי דאָס מיידעל, נאָר האָט שנעל געאיילט מיט די שליסלען, וויינקענדיג צווײדייטיג צום אינספּעקטאָר. אין ענדע פון לאַנגען קאָרידאָר האָט זיך אויפגעעפענט אַ טהיר און מען האָט טאָנין אַריינגעשטופּט אין אַ צימער. דער אינספּעקטאָר האָט זי פערשלאָסען און מיטגענומען מיט זיך די שליסלען.

דער שווייצער איז אַריינגעגאַנגען אין זיין צימער, אָבער די וועכטער זענען נאָך געבליבען שטעהן אין דרויסען. זיי זענען נישט געווען איבעריג צופרידען, וואָס דער אינספּעקטאָר האָט זיי אויסגעכאַפּט דאָס פערגעניגען.

— נאָך דאָס האָט געפעהלט — האָט דער אינספּעקטאָר זיך געוויצעלט, — גאַנצע חדשים, וואָס רעד איך, גאַנצע יאָהרען שוין האָט מיין הער נישט געהאַט אַזאַ פּראַכטפול מיידעל אין הויף. דאָס איז אַ געשמאַקער ביסען פאַר מיין אַלטען.

קאַפּיטעל 49

דאָס געהיימניש פון גראַף בראַושעלאַן.

נישט אומזיסט האָט טויט-פויגעל געהאַט אַזאַ צו־נאָמען, ער האָט זיך געוואָרפען און אַלץ איבערגעקעהרט אין שלאָס, ווי ער וואָלט אַלעס געוואָלט פערניכטען. דער טאַראַראַם האָט אויפגעוועקט די גאַנצע דינערשאַפט, אַלע לאָקאַיען און דינסטמיידלעך, די אַרבייטער און אַרבייטערינס, אַלע זענען געקומען צולויפען, אָבער טויט-פויגעל האָט מיט קיינעם נישט געמאַכט קיין צערעמאָניעס. זיינע בעוואָפענטע חברה-לייט האָבען פעריאָגט די אַלע אָנגעלאָפענע, וואָס האָבען אויסגעזעהן ווי אַ סטאַדע איבערגעשראָקענע שאָף.

— ווער עס וועט זיך נאָר וואַגען אַרויסצוקוקען, דער קען זיך דרייסט געזעגענען מיט'ן לעבען — האָט טויט-פויגעל געשריגען אויף די דינערשאַפט, וואָס האָט אינגאַנצען געציטערט און געקלאַפּט אַ צאָהן אָן אַ צאָהן. — היט אייך, אָהן מיין בעפעהל טאָר קיינער דעם קאָפּ נישט אַרויסשטעקען. אויב עס וועט ווער נישט אויספיהרען מיין בעפעהל, דעם וועל איך צוהאַקען אויף שטיקלעך, בלוט — דאָס איז מיין גרעסט פערגעניגען אויף דער וועלט.

פערשטעהט זיך, אַז אַזאַ דראָהונג האָט ביי אַלעמען פערגליווערט דאָס בלוט אין די אָדערן: אַלע זענען זיך צולאָפען און בעהאַלטען, ווי די מייז אין די לעכער. זיי האָבען אפילו נישט געוואַגט הויך צו עטעמען. אַזוי אַרום האָבען די רויבער זיך געפיהלט זיכערער, ווייל קיינער וועט אַזוי אַרום נישט קענען אַריינלאָזען די זעלנער.

(פאָרטזעצונג קומט)

הומאָריסטישע מאָנאָלאָגן פון י. אַבערזשאַנעק אין גראַמאָפאָן

אויף די גראַמאָפאָן-פּליטען פון דער וואַרשאַווער פירמע „האַמאָקאָרד" זענען ערשינען איניגע הומאָריסטישע מאָנאָלאָגען פון אונזער מיטאַרבייטער י. אַבערזשאַנעק: „דער דראַזשקאַזש" „אויפ'ן מאַסקענבאַל" און אַנד. אויסגעפיהרט דורכ'ן בעוואוסטן רעווי-אַרטיסט וול. גאָדיק. ס'זענען אויך דערשינען אַ רייהע פּליטען מיט „אַזאַזעל"-שלאַגערס פון לוסטיגען פּעסימיסט און משה נעבירטיג א.א. אויסגעפיהרט דורכן בעקאַנטען רעווי-פּאָרל אָלאַ לילית און מאָריס ליאַמפּע האָט אויסגעפיהרט אין די פּליטען אַ סעריע מאָנאָלאָגען און קאָמישע סצענעס פון יודישען לעבען אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

מעלדונג

פרוי עטיל יאַסקאָוויטש, פון דער היים קעניגסבערג, ווערט געבעטען אין איהר אייגענעם אינטערעס צו צוקומען אין רעדאַקציע וועגען אַ זעהר וויכטיגען ענין. עס קאָן אויך זיין איהר שוועסטער פרימע.

די נאַכט-דיזשורנע אַפּטייקען

פּאָולאַווסקי, פּעטריקאַווער 809; האַמבורג, נאַוואָטקאָ 50; גליבאָוסקי, נאַרוטאָוויטש 4; שימקעוויטש, פּאַמערנים 26; בּאַרעמוזו, פּאַמאָרסקאַ 10 און פּאַמאַש, פּלאַץ פּאַטשטשעלנע 10.

העכער 20 טויזענד יודן עמיגרירען פון פּוילען יעהרליך

פרויען-הענדלער, שווינדלער, אַפּעריסטען און גנבים לויערן אויף די פּראָווינצער יודישע עמיגראַנטען.—דער יודישער עמיגראַנטען-האָטעל, אין וואַרשא, וועט בעזייטיגען די דאָזיגע געפאַהרען.—די עמיגראַנטען וועלען בעקומען דאָרט עסען און שלאָפען

(—) נעכטן איז אין לאָקאַל פון דער לאָדזשער אָפּטיילונג פון דער יודישער צענטראַלער עמיגראַציע געזעלשאַפט „יעאַם" (קיליגנסקי 49) פאָרגעקומען א פּרעסע-קאָנפערענץ, געווידמעט דער פראַגע, וועגן דעם בוי פון האָטעל פאַר יודישע עמיגראַנטן אין וואַרשאַ.

די פּרעסע-קאָנפערענץ איז גערופן געוואָרן אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס אין אונזער שטאָט ווילט איצט א דעלעגאַציע פון'ם קוראַטאָריום פון עמיגראַנטן האָטעל און בעשטאַנד פון די ה"ה אינזש. ליכטענבוים, וויצע-פּרעזעס פון דער „בני ברית" לאָזשע אין וואַרשאַ, און ה' מ. בערגמאַן, סעקרעטאַר פון קוראַטאָריום פון עמיגראַנטן-היים א. נ. פון דאַבלישעווסקי'ן.

אינזש. ליכטענבוים האָט אין א לענגערע רעדע איבערגעגעבן די געשיכטע וועגן דער ענטשטעהונג פון'ם האָטעל, זינט איינגעפירט, און דעם צוועק פון בעזוך פון דער דעלעגאַציע אין אונזער שטאָט.

מיט א יאָהר אַנדערטהאַלבן צוריק האָבן די יודישע עמיגראַציע טוער אין וואַרשאַ מיט'ן ניט-לאַנג פאַרשטאָרבענעם עסקן און עמיגראַציע טוער אברהם פּאָדלישעווסקי ז"ל בראש גענומען זוכן עצות, ווי אזוי צו פאַרהיטן די טויזענדער יודישע עמיגראַנטן, וואָס קומען קיין וואַרשאַ ערלעדיגן זייערע רייזע-פאָרמאַליטעטן, און עס קומט זיי אָפּט אויס צו האַלטן זיך אין דער הויפּט-שטאָט איניגע וואָכן, ווי אזוי קען מען די דאָזיגע אומגליקליכע פאַרהיטן פון די כל ערליי שווינדלער, אַפּעריסטן, פרויען-הענדלער און גנבים וועלכע לויערן ספּעציעל אויף די נאַאיווע אומערפאַהרענע פּראָווינצער עמיגראַנטן; ווי אזוי קען מען האָבן די השגחה איבער דעם יודישן עמיגראַנט פון דעם מאָמענט, ווען ער פאָהרט אַרויס פון זיין וואוינאָרט, ביז ער קומט צום בעשטימונגס-אָרט אין דעם נייעם אימיגראַציע לאַנד, וואוהין ער פאָהרט.

די עמיגראַציע טוער האָבן דאן בעשלאָסן צו בויען אין וואַרשאַ א האָטעל פאַר יודישע עמיגראַנטן, כדי די פּראָווינצער יודישע פרויען, מעדלעך און קינדער זאָלן די גאַנצע צייט, וואָס זיי געפינען זיך אין דער רעזידענץ, זיין אונטער דער אויפזיכט פון דער יודישער עמיגראַציע געזעלשאַפט און וואו זיי וועלן אויך בעקומען אַן'אומזיסטן האָטעל און בעשפּייזונג, נישט בעצאָהלענדיג דערפאַר. דער האָטעל וועט נישט נאָר צוהעלפן אויסצוהיטן די עמיגראַנטן פון כל ערליי שטרויכלונגען, וואָס לויערן אויף זיי אין וואַרשאַ, נאָר זיי אויך אויסהיטן פון אלערהאַנד אַנשטעקענדע קראַנקהייטן, וועלכע קומען אלס רעזולטאַט פון וואַלגערן זיך אין די ביליגע גאַסט-הייזער און שמוציגע „מעבלירטע צימערן".

די אידעע צו שאַפן אזא האָטעל האָט אַרויסגערופן בעגייסטערונג ביי אלע עמיגראַציע טוער. א דאַנק דער אומערמידליכער אַרבייט און ענערגיע פון אברהם פּאָדלישעווסקי ז"ל איז געלונגען צו שאַפן דעם סכום געלט, צוצושטעלן צום בוי פון אזא האָטעל.

עס איז געפונען געוואָרן א פאַבריקס געביידע (אויף מילנאַ 18), וועלכע איז אָפּגעדונגען געוואָרן אויף 10 יאָהר, און מען איז צוגעטרעטן דעם בנין איבערצובויען אויף א האָטעל. א דאַנק דער מסירת נפש'דיגער אָנשטרענגונג פון פּאָדלישעווסקי'ן איז געלונגען צו פאַרענדיגן דעם בוי פון האָטעל. היינט איז דער האָטעל שוין פולשטענדיג פאַרטיג. דאָס איז א שעהנער דריי שטאָקיגער בנין מיט זוניגע, לופטיגע צימערן. עס וועלן דאָרט פאַרהאַן ספּעציעלע איזאָלאַציאָנס צימערן פאַר קראַנקע עמיגראַנטן, באָד-צימערן, שפּייז זאַלען א.ד.ג. אין דאָזיגן האָטעל קענען זיך געפינען 100 עמיגראַנטן.

ליידער איז צוליב'ן פּלוצלינגדיגן טויט פון אברהם פּאָדלישעווסקי'ן נישט מעגליך געווען איבערצוגעבן דעם בנין צום געברויך פון די יודישע עמיגראַנטן. דער בנין איז שוין טאַקע פולשטענדיג פאַרטיג, אָבער עס פעהלט נאָך א סומע פון 50 — 60 טויזענד זל. אויף איינערליכע איינריכטונגען.

אויף דער לעצטער זיצונג פון קוראַטאָריום איז בעשלאָסן געוואָרן אָנצורופן דעם האָטעל אויפ'ן נאָמען פון זיין שאַפער, אויפ'ן נאָמען פון אברהם פּאָדלישעווסקי'ן. נאָכדעם איז בעשלאָסן געוואָרן צו שאַפן א ספּעציעלן „פּאָדלישעווסקי פאָנד" וועלכער זאָל דערמעגליכן צו פאַרענדיגן דאָס אָנגעהויבענע ווערק פון פאַרשטאָרבענעם עמיגראַציע-טוער.

צו דעם צוועק איז טאַקע געקומען די דעלעגאַציע פון קוראַטאָריום קיין לאָדז, גלויבענדיג, אז די לאָדזשער יודישע געזעלשאַפט, בעזונדערס די פאַרמעגליכע — יחידים, וועלן פאַרשטעהן אָפּצושאַצן די נויטיגקייט און וויכטיגקייט פון אזא האָטעל פאַר'ן פּוילישן יודענטום און געבן די מיטלען צו קענען שטעלן דעם האָטעל אין רשות פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אינזש ליכטענבוים האָט דערביי אונטערגעשטראָכן, אז דער האָטעל פאַר יודישע עמיגראַנטן איז נישט בלויז אַן'ענין פאַר'ן וואַרשאַווער יודענטום, פאַרקעהרט די יודישע עמיגראַנטן פון וואַרשאַ נויטיגן זיך נישט אין קיין האָטעל. דער האָטעל איז נויטיג אויסשליסליך פאַר די פּראָווינצער יודישע עמיגראַנטן, און איבער דעם איז דער חוב פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילן צוצוהעלפן צו דער רעאַליזירונג פון דאָזיגן ווערק.

צום סוף שטרייכט אונטער אינזש. ליכטענבוים, אז הגם לאָדז לעבט איצט איבער א שווערן קריזיס, גלויבט ער, אז די הונגע נגידים, אינדוסטריעלער און סוחרים וועלן פאַרשטעהן, אז טאַקע דער קריזיס איז גורם צו א פאַרגרעסערונג פון דער יודישער עמיגראַציע און במילא איז אזא האָטעל ממש א לעבענס פראַגע פאַר'ן פּוילישן יודענטום.

ה' בערגמאַן האָט דערגענצט דעם בעריכט פון אינזש. ליכטענבוים, און איבערגעגעבן, אז פון פּוילן עמיגרירן יעהרליך איבער 20 טויזענד יודן. דאָס מאַכט אויס קרוב 2 טויזענד עמיגראַנטן א חודש. נעמענדיג אין אכט, אז נאָרמאַל דאַרף זיך געפינען אַן'עמיגראַנט דריי טעג אין וואַרשאַ צו דערלעדיגן די פאָרמאַליטעטן, קומט אויס, אז כמעט אלע יודישע עמיגראַנטן פון פּוילן וועלן קענען געניסן פון דאָזיגן האָטעל.

די מיטלען אויסצוהאַלטן דעם האָטעל ווערן פאַרגעזעהן פון פאָלגענדע קוועלן:

1) די שיפס-געזעלשאַפטן וועלן צאָהלן פאַר יעדן עמיגראַנט זייערן 5 זל. פאַר פאַרברענגען דריי טעג אין וואַרשאַ.

2) א סובסידיע פון וואַרשאַווער מאַגיסטראַט

3) סובסידיע פון דער יודישער קהלה אין וואַרשאַ און פון אלע גרעסערע יודישע קהלות אין פּוילן.

צום סוף האָט ה' בערגמאַן צוגעגעבן, אז א דאַנק דעם האָטעל וועט יעדער יודישער עמיגראַנט פון פּוילן זיך געפינען אונטער אַן'אויפזיכט פון וואַרשאַ און ביז ער וועט זיך האָבן איינגעאָרדנט אין נייעם לאַנד, ווייל אויך אין אלע וויכטיגע אימיגראַציע-לענדער זענען פאַרהאַן האָטעלן פון דער עמיגראַציע-געזעלשאַפט וואו די אָנגעקומענע איינוואַנדערער בעקומען עסן און שלאָפן ביז זיי בעקומען אַרבייט.

טושינער בורמיסטרוש בעשולדיגט אין מיסברויכען ביי די פאַרצעלאַציעס פון טושינער וואַלד

געקומען קיין טושין אַן'אָרעמאַן און איצט איז ער א מאַגנאַט

אינטערעסאַנטער פּרעסע-פּראָצעס אין קרייז-געריכט

(§) אין קרייז געריכט איז נעכטן פאָרגעקומען דער פּראָצעס פון פאַראַנטוואָרטליכן רעדאַקטאָר פון „לאָדזשאַנין" נאָוואַקאָווסקי און פון דעם זשורנאַליסט פּיעטשיאַק, וועלכע זענען אָנגעקלאָגט אין פאַרשפּרייטן פאַלשע ידיעות וועגן מיסברויכן ביי די פאַרצעלאַציעס פון די טושינער וועלדער. די מיסברויכן זאָל לויט זיי האָבן בעגאַנגען דער טושינער בורגערמייסטער ראַמאַווימש. פּיעטשיאַק האָט ערקלערט פאַר'ן געריכט, אז אלע פאַרוואורפן, וואָס ער האָט געמאַכט אין לאָדזשאַנין געגען בורגערמייסטער ראַמאַווימש זענען געשריבן געוואָרן אויפ'ן יסוד פון אמת'ע פאַקטן, וואָס ער האָט געזאַמעלט ביי די איינוואוינער פון טושין. עס איז אויך אויסגעהערט געוואָרן דער עדות קורשעווסקי פון טושין. וועלכער ערקלערט אז ביי די פאַרצעלאַציעס האָט די שטאָט געהאַט גרויסע הזיקות, צוליב די מאַכינאַציעס פון בורגערמייסטער. די מיסברויכן זענען בעשטאַנען דערפון, וואָס ער האָט פאַרקויפט פּלעצער צו הנחה-פּרייזן צו געוויסע מענשן, וואָס וואוינען גאַרנישט אין טושין, אין דער צייט, וואָס די הנחה-פּרייזן זענען בעשטימט געוואָרן בלויז פאַר טושינער איינוואוינער. דערזעלבער עדות האָט ווייטער ערקלערט, אז ווען ראַמאַווימש איז אָנגעקומען אלס בורגערמייסטער קיין טושין איז ער געווען א בלוט-אָרעמאַן, איצט האָט ער זיך געקויפט א פאָלוואַרק פאַר 15 טויזענד דאָלאַר, א הויז דעם האָט ער אָפּגעקויפט ביים טושינער איינוואוינער יצחק העלמאַן 17 מאָרגען לאַנד פאַר 12 טויזענד זל. און ער פאַרמאָגט א גרויסע [illegible]. דאָס גאַנצע פאַרמעגן האָט ער געמאַכט ביי די פאַרצעלאַציע פון די טושינער וועלדער. די אַנדערע עדות מצד די אָנגעקלאָגטע האָבן אויך דאָס זעלבע געזאָגט. דער בורגער מייסטער ראַמאַווימש, וועלכער האָט פיגורירט אלס עדות האָט ערקלערט, אז די אלע מעשׂיות זענען היילער שקר, די פאַרצעלאַציעס זענען אדורכגעפיהרט געוואָרן לויט די בעשטימטע פאָרשריפטן. און ער ווייסט גאַרנישט צו געוויסע ראַמאַנער זאָלן האָבן פאַרמיטעלט ביים פאַרקויפן די פּלעצער.

אויסהערענדיג די ערקלערונגען פון די עדות, האָט דאָס געריכט ערקלערט, אז דער „לאָדזשאַנין" האָט געהאַט א גענוגענדן גרונט פאַרצוואַרפן דעם בורגערמייסטער ראַמאַווימש אין מיסברויכן ביי די פאַרצעלאַציעס און אַרויסגעטראָגן אַן'אורטייל, אז די רעדאַקטאָרן נאָוואַקאָווסקי און פּיעטשיאַק ווערן בעפרייט פון יעדער שטראָף.

א בלוטיג געשלעג

צווישן העלדן פון דער אונטערוועלט

(—) די איינוואוינער פון באַלוט זענען נעכטן געווען עדות פון א בלוטיגער מלחמה פון העלדן פון דער אונטערוועלט.

אויף אייגעם פון די יודישע העלדן פון דער אונטערוועלט זענען אויף דער נאָוואַק גאַס אָנגעפאַלן 4 העלדן פון דער קריסטליכער אונטערוועלט, מיט וועלכע ער האָט מטמא געהאַט השבוניית און זיי האָבן איהם צושטאָכן מיט מעסער'ס. צוהילף דעם פאַרוואונדעטן זענען אָנגעקומען זיינע קאַמעראַדן און עס איז געוואָרן א בלוטיגע געשלעג אויף מעסער'ס און שטעקענס, וואָס האָט געדויערט א לענגערע צייט. דער שפּיץ איז געווען, אז פון ביידע צדדים זענען געפאַלן פאַרוואונדעטע.

מאַן הענגט זיך אויף פאַר צרות,

ווייל דאָס ווייב איז פון איהם אַנטלאָפען

אויף לאַנטשנאַ 36 איז פאָרגעקומען א פאַמיליען-טראַגעדיע, וואָס האָט זיך פאַרענדיגט מיט א זעלבסטמאָרד פון'ם בעטראָגענעם מאַן.

אין יענעם הויז וואוינט דאָס פאָלק וולאַדיסלאַוו מיט זיין פרוי לעאָקאַדיע. מאַיעווסקי האָט זיך דערוויסט, אז זיין פרוי פאַרראַט איהם מיט אַנדערע מענער, עס איז געקומען צו גרויסע מחלוקות און דער סוף איז געווען, אז דאָס ווייבעל איז אַנטלאָפן מיטנעמענדיג מיט זיך איהרע זאַכן.

נעכטן אינדערפריה האָט מען מאַיעווסקי'ן געפונען אין דער שטוב א געהאָנגענעם אויף א שטריק.

8-טונג!
דאָס
לאָדזער טאָגעבלאַט
בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה
אין אלע באַהן-קיאָסקן
„רוך"
(„Ruch")

געשלעג צווישען ראַטמענער

אין קאָנסטאַנטין

קאָנסטאַנטין, (טעל.) ווי בעוואוסט איז אין קאָנסטאַנטין פאָרגעקומען א זיצונג פון שטאָט-ראַט אויף וועלכער עס איז אויסגעוועהלט געוואָרן דער פּעפּעסאָוויץ ראַלעסקי אלס בורגערמייסטער פון קאָנסטאַנטין. אין דער זיצונג האָבן זיך בעטייליגט בלויז די ראַטמענער פון דער סאָציאַליסטישער פראַקציע. אלע אַנדערע ראַטמענער האָבן געוואַרט אין דרויסן פאַר'ן בנין פון שטאָט-ראַט. נאָך דער זיצונג איז געקומען צו א געשלעג צווישן ביידע לאַגערן, איינער פון זיי, דער לייטער פון קראַנקען קאַסע ה' פּאַרנאַלסקי איז געוואָרן שווער פאַרוואונדעט, אז מען האָט צו איהם געמוזט אַרויסרופן א דאָקטאָר. (ב)

געשטאָרבען בעקאַנטער יודישער מוזיקער לעאָן צייטלין

ניו-יאָרק. (יטא) אין לאָנג-איילענד איז אין עלטער פון 38 יאָהר געשטאָרבן דער בעקאַנטער יודישער קאָמפּאָזיטאָר און מוזיקער לעאָן צייטלין, מוזיקאַלישער לייטער פון ניו-יאָרקער „קאַפּיטאָל-טעאַטער". לעאָן צייטלין איז געבוירן געוואָרן אין רוסלאַנד. אין פעטערבורג איז ער געווען איינער פון די בעסטע תלמידים פון רימסקי-קאָרסאַקאָוו. ער איז דאָרט געווען אַן'אָנגעזעהענער מיטגליד פון דער יודיש-מוזיק-געזעלשאַפט. קיין ניו-יאָרק איז דער פאַרשטאָרבענער געקומען מיט 7 יאָהר צוריק, וואו ער איז געוואָרן מוזיקאַלישער לייטער און ערשטער פידלער פון דעם „קאַפּיטאָל-טעאַטער".

לאַגע אין לאָדזער אינדוסטריע

פערזאַמלונג פון די טעקסטיל-אַרבייטער

(ב) אין לאָקאַל פון די קלאַסען-פעראיינען קומט היינט פאָר א גרויסע פערזאַמלונג פון די פאַבריקס-דעלעגאַטען אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע. עס וועט בעטראַכט ווערען די איצטיגע לאַגע אין דער אינדוסטריע, די פראַגע וועגען לוין און וועגען דער אַרבייטער-פערזיכערונג.

פון דער „יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט"

די לאָדזער אָפּטיילונג פון דער יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנד-וויסענשאַפט אָרגאַניזירט פאָלגענדע אויספלוגען: שבת, ד. 26 ד. ח. 10 פריה אין דער שטאָטישער אונטערנעמונג צו פלעגען געוויקסען (בזשעזשינער 83) זונטאָג, ד. 27 ד. ח. קיין לאַגעוויטש, זאַמעלפונקט 7 פרי ביים קאַלישער וואָקזאַל. ד. 3, 2 אויגוסט קיין פויזען אויף דער אינטערנאַציאָנאַלער אויסשטעלונג פון טוריסטיק און קאָמוניקאַציע. ד. 3. אויגוסט קיין זאַמבקאָוויץ און טוואַרזשאַנעק. ד. 10 אויגוסט קיין גלאָונאָ. ד. 15, 16, 17 אויגוסט קיין קאַזשימיערוש, פּולאַוו און יאַנאָוויעץ.

קופּאָן № 145
אויף אומזיסטע
יורידישע עצות.
דער בעזיצער פונ'ם דאָזיגען קופּאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאָנסול פון אונזער רעדאַקציע.
גילטיג היינט מיטוואָך,
דעם 23. יולי פון 8—9 אָוו.

די עפענטליכע מיינונג.

פרייע טריבונע פאַר אַרטיקלען, בריף אין רעדאַקציע און בעמערקונגען וואָס האָבן א געזעלשאַפטליכן אינטערעס, פאַר וועלכע די רעדאַקציע נעהמט נישט איבער די פאַראַנטוואָרטליכקייט.

פאַר'ן משפּט פון דער עפענטליכקייט

ג. ה' רעדאַקטאָר!

מיר האָבן דעם כבוד אייך צו בעטן פאַרעפענטליכן אין אייער וו. צייטונג דעם אָפענעם בריף:

אין „רעפּובליקאַ" פון 14. ד. מ. האָט זיך בעוויזן א פּרייטער בעריכט וועגן פוטבאָל-מעטש פאַר דער מייסטערשאַפט פון „א" קלאַס צווישן „הכח" און „טוריסטן".

מיר ווילן זיך נישט אָפּשטעלן אויף דעם „פאַכמענישן" טייל פון דאָזיגן בעריכט, איבערלאָזענדיג דאָס דער קריטיק פון די לעזער. דאַגעגן מוזן מיר רעאַגירן אויף דעם טייל, וואָס ליגט נישט אין דער קאָמפּעטענץ און אויפגאַבע פון א ספּאָרט-קאָרעספּאָנדענט. מען קאָן פאַרשטעהן און אָנערקענען, אז א קאָרעספּאָנדענט האָט סימפּאַטיעס, אָדער אַנטיפּאַטיעס פאַר דעם, אָדער יענעם סקלוב, מען קאָן טאָלערירן דאָס אונטערשטיצן די פאַוואָריזירטע מאַנשאַפט און פאַרנאַכלעסיגן צוליב פאַרשידענע סיבות (אין וועלכע מיר ווילן נישט אַריינדרינגען). די צווייטע מאַנשאַפט, דאַגעגן מוזן מיר שאַרף אַרויסטרעטן געגען א סיסטעמאַטישער און גישט בעגרינדעטער קאַמפּאַניע געגען אונזער פעראיין. כאָטש די מיאוסע קאַמפּאַניע דויערט שוין פון אָנהויב סעזאָן, דאָך האָבן מיר קיין שטעלונג נישט אָנגענומען, האָפענדיג, אז זי וועט אויפהערן איצט אָבער, צוליב דעם אומגעהערטן אונהאַלט און טאָן פון דערמאָנגמען בעריכט, וועלכער פּאַסט נישט פאַר א ספּאָרט-קאָרעספּאָנדענט, מוזן מיר שאַרף אַרויסטרעטן געגען דעם סיסטעם, וועלכער פעהיגט געטאַרעלט צו ווערן.

א ספּאָרט-בעריכט געבער קען מער אָדער ווייניגער אָביעקטיוו אָפּשאַצן די הויך און די קענטניש פון די מאַנשאַפטן, אָבער ער האָט יעדנפאַלס נישט קיין רעכט צו מישן זיך אין אינערליכע פראַגן פון פעראיין און דאָס אויף א נישט געהעריגן אופן. פון וואַנען האָט דער קאָרעספּאָנדענט פון „רעפּובליקאַ" גענומען די ידיעות, אז די „שרייער'ס" און „קיבוצער'ס" פון „הכח" רעדן איין די איינענע מאַנשאַפט, אז זי איז די בעסטע? און אויף וואָס שטיצענדיג זיך, דער אויספיהר, אז אויף אזא אופן מאַכן זיי די מאַנשאַפט קאַליע? דער בעריכט-געבער קען זיין זיכער, אז די „שרייער" זאָרגן משהר פאַר איהר מאַנשאַפט, ווי ער.

זיין שלעכטע מיין ווייזט אַרויס בעפירוש דער בעריכט-געבער אין יענעם טייל, אין וועלכן ער שרייבט וועגן די פאַרוואַלטונגס-מיטגלידער. קודם כל שטימט די גאַנצע זאַך נישט מיט'ן אמת, (וואָס פּאַסירט דאָך נישט דאָס ערשטע מאָל). דער מיין, טענדענציעז צו וואַרפן א שלעכטן שיין אויף מענשן, וועלכע פיהרן מיט אַן'ערנסטן ספּאָרט-פעראיין, איז אין גרונד גענומען ווערט די גרעסטע פאַראַכטונג, ווייל דער „בעאַרבייטער" פון דער עפענטליכער ספּאָרט-מיינונג" רעכנט דאָך נישט, אז ווער עס איז וועט גלויבן אזעלכע אומגעלומפּערטע נאַרישקייטן. יעדענפאַלס וועלן מיר נישט טאָלערירן ווען עס איז אַריינצומישן זיך אין אונזערע אינערליכע פראַגן, און לערנען אונז, אויף וואָס פאַר א אופן מיר דאַרפן פיהרן אונזערע מאַנשאַפט! אין דער גוטער מיינונג פון בעריכט-געבער צווייפלען מיר, און ביי וויכטיגקייט ווילן מיר נישט און מיר וועלן נישט דולדן!

מיר האָבן נישט דעם מיין אונטערצוגעהמען א קאַמף מיט א נישט ערליכן געגנער, ביי וועלכן די רעצידיווע ראָלע שפּילט מענדענץ-צביעות, און נישט פאַכמענישע אַרגומענטן „נאָר מיט דער נאַנצער ענטשלאָסנקייט וועלן מיר בעקעמפן אין דער צוקונפט צו געבן אונז וועלכע עס איז „פריינטשאַפטליכע עצות און אָנווייזונגען", ווי אויך „אַרויסצוגרינגען אין דער עפענטליכקייט" נישט אמת'ע ידיעות, וועלכע האָבן דעם ציל נאָר צו דערנידעריגן דעם כבוד פון אינזער פעראיין אין איהרע פאַרשטעהער.

מיר גיבן דעם גאַנצן ענין איבער דעם סינדיקאַט פון די ספּאָרט-זשורנאַליסטן, וועלכער זאָל אַרויסזאָגן זיין מיינונג און עוועגטועל דעם ענין ערלעדיגן.

דאַנקענדיג פריהער פאַר פאַרעפענטליכן דעם בריף, פאַרבלייבן מיר מיט ספּאָרט-גרוס

די פאַרוואַלטונג
פון „הכח"

מוסאָליני'ס פערגאַנגענהייט

רעם, הרג'ע איך זיך. אַדיע, מאַמע מײַערע, וועסט מיך שוין קײנמאָל נישט זעהן אַ לעבעדיגען"....

פאַר אַ מאַמע יענעם אָבער נ. שטאָ קײן שווערינקײטען זי האָט דעם זוהן באַלד געשיקט די 50 לירעס און מיט דעם געראַטעוועט אים פון זעלבסטמאָרד

בענוטאָ פערבלײַבט דעמאָלט נישט לאַנג אין דאָרף. ער וויל עמיגרירען — אין דער צײַט פון די וואַקאַציעס — אין דער שווייץ. ווענען יענע טעג האָט מוסאָליני געשריבען פאָלגענדיגס:

— „איך האָב טעלעגראַפירט צו דער מאַמען מײַנער, כדי צו בעקומען דאָס נויטיגע געלט פאַר דער רײַזע, און די מאַמע מײַנע האָט מיר תיכף איבערגעשיקט טעלעגראַפיש 45 לירעס. 9-טען יולי בין איך אָנגעקומען אין ציאַסאָ. בעת איך האָב געוואַרט אויף דער באַהן, האָב איך געקויפט די צײַטונג „סעקאָלאָ" און ווי גרויס איז געווען מײַן איבעראַשונג, ווען איך האָב איבערגעלייענט, אַז מײַן פאָטער איז גע-

(ענדע פון זייט 3)

וואָרען אַרעסטירט צוליב'ן אויפברעכען די שטים קעסטלעך, כדי נישט צו דערלאָזען, אַז די קלעריקאַלען זאָלען זיגען. די דאָזיגע ידיעה האָט מיך אַוועקגעשטעלט פאַר דער דילעמע: זיך צוריקקעהרען, אָדער פאָהרען ווײַטער? איך האָב בעשלאָסען פאָרצוזעצען די רײַזע, און דעם 10-טען יולי בײַטאָג בין איך אַראָפּגעשטיגען אין איווערדאָן, האָבענדיג 2 לירעס און 10 סיו אין דער קעשענע".

אין איווערדאָן איז אָבער בענוטאָ מוסאָליני'ן נישט געגאַנגען גוט מען האָט אים צוגעזאָגט אַרבײַט, אײַנגעלאַדען אויף אַ מיטאָג, און מיט דעם האָט זיך עס געענדיגט. ער איז עטליכע טעג אַרום געגאַנגען לעדיג און אַרויסגעלאָזט די די פּאָר מטבעות.

עס איז געוואָרען ביטער.

אין עטליכע טעג אַרום האָט ער בעקומען אַ „פערזאָרגער"—אַ מוליער, וועלכער איז אַרומגעגאַנגען אָהן אַרבײַט... מיט יענעם צוזאַמען איז ער אַוועקגעפאָהרען קײן אַרבע, אַ שכנות'דיגע שטאָט וואו ער האָט יאָ געקראָגען אַרבײַט, אַלס אַ שוואַרץ אַרבײַטער בײַ מױערען

בײַ דער בעשעפטיגונג האָט ער געאַרבײַט 11 שעה אַ טאָג, פערדינענדיג 32 סענט אַ שעה. זײַן אַרבײַט איז געווען: פיהרען אַ אַנגעלאָדענע טאַטשקע מיט ציגעל אויף די העכערע שטאָקען, וואו עס האָבען געאַרבײַט די מױערער. 121 „רײַזעס" פלעגט ער דורכשניטליך מאַכען אין אַ טאָג, וואָס פון דעם פלעגען בײַ אים די מוסקולען ווערען שטאַרק געשוואָלען. נאָר ער האָט געאַרבײַט. עסען פלעגט ער קאַרטאָפעל, געבראָטענע צווישען אַש, און שלאָפען פלעגט ער, דאָס ריב, אין די קלײדער, אויף אַ באַרג שטרוי. פינף אַ זײַגער פריה האָט ער שוין בעדאַרפט זײַן אויף די פיס און זיך שטעלען צו דער אַרבײַט. דאָס האָט אים אימגעהויער געקרענקט דאָך האָט ער זיך געמוזט אונטערגעבען

דאָס איז פאָרט געווען בעסער, איידער שטאַרבען פון הונגער. אָבער מעהר, ווי איין וואָך האָט ער נישט אויסגעהאַלטען. ער איז אַוועק צום באַלעבאָס און געבעטען, מ'זאָל אים בעצאָהלען פאַר דער וואָך אַרבײַט. דער באַלעבאָס האָט אים אַ שמײַס געטאָן צוואַנציג לירעס און געזאָגט:

— נאַדיר ס'געלט, גיב!

מוסאָליני'ן האָט דאָס מורא'דיג פאַרדראָסען, נאָר ער האָט געטראַכט:

— וואָס איז דאָ צו מאַכען? נקמה נעהמען פאַר די בעלײדיגונג אָדער זיך קויפען אַ פּאָר שיך, ווײַל די אײגענע זײַנען שוין צופליקט?

און ער איז געקומען צום אויספיהר:

— קויפען אַ פּאָר שיך איז אַ סך בילכער.

און ער איז אַוועק זוכען אַן אַנדערע בעשעפטיגונג. אָבער, קײן בעשעפטיגונג איז נישט געקומען. איז געקומען— הונגער.

דאָס האָט ער פערזוכט באַלד ווי ער איז נאָך אָנגעקומען אין לאָזאַן. נאָך עטליכע טעג זײַן אין דער דאָזיגער בעריהמטער שטאָט, איז ער געבליבען אָהן אַ סענט אין קעשענע. די לעצטע טעג איז ער אַפּילי געווען זעהר שפּאָרזאַם. געגעסען טרוקען ברויט, און דאָס — בלויז אונדערפריה, נאָר אויך אויף דעם האָט גאָר אונגיבען נישט געקלעקט. דאָס לעצטע מאָל, נאָך זיבען טעג זײַן אין לאָזאַן, האָט ער אָפּגעגעסען אַ שטיקעל טרוקען ברויט, נישט פערטרינקענדיג אַפילו קײן ביסעל טײ (ווײַל ס'איז נישט געווען קײן געלט!), און איז אַרויס אין גאַס. וואו צו שלאָפען האָט ער שוין די נאַכט נישט געהאַט. דאָס האָט ער געוואוסט פון אונדערפריה אָן. האָט ער זיך אַוועקגעזעצט בײַם צופוס סענס פון אַ סטאַטוע, כדי צו בעטראַכטען וואָס ער קען טון. זײַן אויסזעהן איז געווען געווען שרעקליך. ווײַל די דורכגעהער, געבענדיגע אויף אים אַ קוק, האָבען זיך שנעל דערהויטערט, דערשראָקענע. ער איז פונדערסטעהענען באַלד אַוועק איבער די גאַסען אָפּשר וועט זיך דאָרט געפינען בײַ וואָס וועמען צו פערדינען. מיט די לעצטע כחות האָט ער זיך געשלעפּט אַ הונגעריגער און אַ נישט אויסגעשלאָפענער. ער האָט אָבער גאָרנישט געפונען.

די נאַכט איז צוגעפאַלען און די האָפנונג האָט זיך אויסגעלאָזט מוסאָליני

האָט דעמאָלט פּונקט זיך געפונען בײַם „האָטעל באָ רוואַזש". אַן אָרקעסטער פון 40 מוזיקער האָט אינגעווענליך געשפּילט. מוסאָליני האָט זיך אָנגעשפּאַרט בײַ דער וואַנט און זיך צוגעהערט. די מוזיק האָט אים געמאַכט פערגעסען אין הונגער. נאָר דאָס איז אַזוי לאַנג געווען, ווי לאַנג דער אָרקעסטער האָט געשפּילט און די מוזיקפערשפּילט געוואָרען, האָט זיך דער הונגער ווידער אָפּגערופען און גענומען מאַטערען, צוזאַמענקאַרטשען דעם מאָגען און ברעכען די פּנים. גראָדע איז פאַרבײַגעגאַנגען אַ פּאָרל ענגלענדער. מוסאָליני האָט געוואָלט זיי בעטען אַ נדבה. די בקשה איז אָבער געבליבען שטיל העגנגען אויף זײַנע ליפּען. די פּרוי איז געווען בעהאָנגען מיט גאָלד און בריליאַנטען און ער, מוסאָליני, דער צוקונפטיגער ליבלינג און הערשער און דעם קעניגרייך פון 40 מיליאָן נפשות, האָט נאָך געהאַט קײן סענט, אויף אַ ביסעל ברויט...

ער איז פערשוואונדען, שעלטענדיג און שימפּענדיג.

אין יענער נאַכט איז ער געשלאָפען אונטער אַ בריק.

(דאָס ווײַטערע קומט)

דייטשע
האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ
ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס"
זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

חדשה בספרות העברית!
יצא לאור זה עתה ספר מדעי-אמנותי יחיד במינו, המענין, מענג ומושך את לב הקורא בתוכנו ובסגנונו, בשם
„המוסיקה בכתבי הקדש, בתלמוד ובקבלה"
מאת י. קיהן
הספר נדפס בהידור על נייר משובח ומכורך יפה.
מחירו עם המשלוח 1 דולר. להשינו אצל המחבר
J. Kühn, WIEN XX, Karl Meisslstr. 1

בעזהש"ית
מודעה רבה לאוריתא
הנני מודיע בשער בת רבים שיצא לאור עולם הס'
„נפלאות הסבא קדישא"
מר"בק אדמו"ר הר"הק המפורסם בכל קצוי תבל רשכבה"ג מרן ר' ישכר בער זצ"ל מראדאשיץ,
בו יסופר נפלאות, וח"ת, ושיחותיו ומדרגותיו הנוראים מופת העצומים, אשר קדש בהם שם שמים ברבים, וכל קורות ימי חייו מטרם התגלו תו עד יום הסתלקותו, אשר נפש הקורא יתענג בהן עונג רוחני, וי,תלהב לבו לעבודתו ית"ש, ע"כ כל מי שלא זכהב עדין משכו וקחו לכם ברכה לתוך בתיכם, וזכות הצ"הק המובאים בתוך הספר יעמד לנו שנזכה להרמת קרן ישראל במהר הולגאולה שלמה ובנין ציון וירושלים בב"א.
הצעיר ראובן חיים אלכסנדר
בהר"הח מו"ה יוסף יהודא ז"ל מראדאשיץ
לאָדז, קאַמיענא 17
הערה: גם התמונה של הר"הק הנ"ל יש להשיג אצלי.
בעמערקונג: אזוי ווי ס'האָט איינער ארויסגעגעבען מעשה-ביכלעך פון אדמו"ר הק' ר' אליעזר דוד זצ"ל מראדאשיץ, און פון מאָרענט שטעהט א בילד, זאָל מען היטען, אז עס איז פולשטענדיג ליגענד, און עס איז אהן ערלויבניש פון הרבנים הצדיקים שליט"א מראדאשיץ. מען איז איהם מזהיר מהיום והלאה זאָל אָזעלכעס נישט פּאַסירען, בפקודת בני הרה"ק מראדאשיץ זי"ע הנ"ל.
אַדרעס שלי: R. Czarnicha, Łódź, Kamienna 17
הספר וגם התמונה להשיג גם במסחר הספרים „ראָטינבערג" לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 31

קלויזולעס
— און —
זאַבעזפּיעטשעניעס
אויף אַלע שטעט אין פּוילען
ערלעדיגט אמשנעלסטען דאָס רעכטס-קאָנסולטען-ביוראָ
„אַרגוס", 36 זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסערריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פאַרשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

דרוקזאַכען
אַלערליי
ווערען שנעל און פּראָמפּט אין דער פיינסטער אויספיהרונג און נייעסטע שריפט אויסגעפערטיגט ביליג
קלעפּסידרעס
ווערען אין פערלויף פון 1 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט אין דער גאַנצער שטאָט
בוכדרוקעריי
ע. און מ. האַמבורסקי
פּיעטריקאָווער 16, טעלעפאָן 100-47

אינזש. אורי גליקליך ווארענט, אַז
איידער איהר מאַכט דעם לעצטען דעצידירענדען טריט און בעשליסט צו קופען וועלכע נישט איז מאַשין, וועלכען נישט איז אַרטיקל פיל דער טעכנישער בראַנזשע, ווענדעט זיך צוערשט צו אונז
מיר האָבען די גענעראַל-פאַרטרעטונג פון פאַרשידענסטע, ערשטקלאַסיגע, וועלט-בערימטע אויסלענדישע פאַבריקען און דער אויסשליסליכע רעכט צו פערקויפען זייערע אויסאַרבייטונגן אין פויל
איידער איהר מאַכט דעם לעצטן דעצידירענדן טריט און בעשליסט צו קויפען
שוין גנוצטע לאָקאָמאָבילן, מאָטאָרן, אויטאָמאָבילן אָדער פאַרשידענסטע אַנדערע אַרטיקלען פון דער טעכנישער בראַנזשע, —
בעראָט זיך צוערשט איבעדינגט מיט אונז
אונזערע אינזשינערן, ערפאַרענע ספּעציאַליסטען אויף אַלע געביטען, וועלן אייך געבען זייער פאַכמענישע מיינונג, נאָך גענויער אויספּראַבירונג און איבערנעמענדיג אויף זיך די פולע גאַראַנטיע.
מיר שטעלען גלייכצייטיג איין פערטרעטער אין אַלע פונקט פון דער פּוילישער רעפּובליק. מיט אָפּערטען קענען זיך ווענדע נור פּערזאָנען מיט פּעראורטייללאָזער פערגאַנגענהייט, וואָס בעזיצען אנטשפּרעכענדע בעסטע רעפערענצען, אויסערסט טיכטיגע ענערגישע און רעפּרעזענטאַטיווע. געוויסע טעכנישע קענטנישע זענען געווינשט.
מיר ליפערן דאָס בעסטע אויף מעגליכסט גוטע בעדינגונגען.
ווענדעט זיך שוין צו אונז, דען אָן ריזיקאָ וועט איהר האָבעןביידייטענדע געלד געווינסען:
Inż. Urij Gliklich, Warszawa,
Elektoralna 11/12
skrz. poczt. 393. —— Tel. 36-76.

Reklamy świetlne
w Parku kolejowym
Na mocy koncesji, wydanej przez MAGISTRAT m. ŁODZI urządzamy
reklamy świetlne na słupach miejskiego parkanu,
taczającego Ogród Kolejowy ze strony ulic: Narutowicza Kilińskiego i Skwerowej.
Park Kolejowy znajduje się przy samym dworcu, między dwiema najruchliwszemi ulicami naszego miasta,
Reklamy świetlne, wykonane najestetyczniej, oświetlone będą od zmroku w przeciągu całej nocy.
Reklama świetlna jest tania i celowa.
Reklamy świetlne w Parku Kolejowym
6-go Sierpnia № 1. tel. 120-77 i 188-53.

2 pokoje z kuchnią
od zaraz do wynajęcia Targowa 33 m. 29

Kamienica
2 piętrowa narożnikowa tuż przy rynku w Lesznie (Poznanskie) nadająca się na każde przedsiębiorstwo
do sprzedania
Zgłoszenia: M. Wawrzyniakowa
Poznań-Wilda, Gen. Kosińskiego 17
p. Piłat.

פּאַטעפאָנען, פּליטען
און וואַליזקאַווא פּאַטעפאָנען
בעקומט מען אַמביליגסטען נאָר ביי ה. דזיענציאַרסקי 6-go Sierpnia 19 עמפּפעהלט הורט און דעטייל, קומט און איבערצייגט אייך. דעם בעזיצער פון דאָזיגן אַנאָנס בעקומט 5% ראַבאַט

שוין ערשינען דער יולי-נומער
פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען
אילוסטרירטער „פּוילישער מאַנטשעסטער"
אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באַרוכין
מיט אַרטיקלען פון: ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער קאָנסול מאַקס קאָהן, סטאַניסלאַוו לויטערבאַך, יוליאַן טובים, אָסקאַר בערמאַן, נ. שפעט, אלי באַרוכין, ברונאָ ווינאַווער, סטאַראָסטע אַלעקסי רזשעוווסקי, מאַגיסטער יוזעף ליטווין, י. האַנעמאַן א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פּרייז 25 גראָשען.
צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער.

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, איהר ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.
זאַוואַדזקאַ 19 פר. 1 שט.

הולך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאָס רעיעלקייט פון דער אַלט-בעוואוסטער רעכטסקאָנסולטען-ביוראָ פון ה'
מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, ווענען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. מיט אכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

לעזט און אַבאָנירט
דאָס
„לאָדזער טאַגעבלאַט"

וויכטיג פאַר דאַמען!
מאַכט איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גענצליך ניי. געדענקט די אדרעס:
פאַר נאָר 2.50 זל.
23 זאַוואַדזקאַ 23
בעמערק.: ניי היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער ביליגער אויספערטיגונג 50 פראָצ. ווי איבעראַל.
„TOLA"

אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca E. Hamburski
Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 10.